საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული მუშათა პარტია

პროლეტარებო ყველა ქვეყნისა, შეერთდით!

შაბათი, 4 ოქტომბერი, 1919 წ.

ერთობა

ფასი 2 მანეთი

გაზეთი ღირს 1 თვით 50 მანეთი, ცალკე ნომერი ყველგან 2 მანეთი, განცხადების ფასი, როგორც [illegible] ველ გვერდზე, ისე მეოთხეზე, პეტიტის სტრიქონი [illegible] მანეთი. სამგლოვიარო განცხადება ჩვეულებრივი ზომისა 60 მანეთი. ნისია განცხადებები არ დაიბეჭდება.
რედაქც. და კანტორის ადრესი: რუსთაველის პრ. № 24.
ტელეფონი 16—62.

№ 225 ორგანო საქართველოს სოციალ-დემოკრატიულ მუშათა ორგანიზაციებისა № 225

მუდამ მწუხარე მშობლები ნოე და ინა, და ასმათი, ბებია ქრისტინე ჟორდანიები და აღმზრდელი ნინა მამულაიშვილი აუწყებენ ნათესავთ და ნაცნობთ, რომ კვირას, ხუთ ოქტომბერს, ქალ. ლანჩხუთში დანიშნულია ნახევარი წლის თავი უდროვოთ დაკარგულის საყვარელი ვაჟის

ანდრეიკა ჟორდანიასი

(ნ 2—1)

ღრმად დამწუხრებული მეუღლე ელისაბედ დავითის ასული, შვილები: იაკობი, შაქრო, გიორგი და სოფიო გულითადი მწუხარებით აუწყებენ ნათესავთ და ნაცნობთ, რომ 1 ოქტომბერს, მცირე ხნის ავადმყოფობის შემდეგ, გარდაიცვალა მათთვის უძვირფასესი

ხეჩო არუთინოვის ძე ხოჯაევი

გამოსვენება მოხდება თავის ბინიდან მე 11 უბანი როსტოვის ქუჩა № 4 კვირას, 5 ოქტომბერს, დილის 10 საათზე ვერის ეკლესიაში, დასაფლავება იქვე. პანაშვიდი ყოველდღე საღამოს 6 საათზე.

(2599—2—1)

დამწუხრებული მშობლები მამა მათე პეტრეს ძე მელუა, დედა მარო ბესარიონ დუმბაძის ასული, ძმები—ვიქტორ, შალვა და ერმილე, და თინათინ აუწყებენ ნათესავთ და ნაცნობთ, რომ კვირას, 5 ოქტომბერს, გვაზრათის (გურია) ეკლესიაში გადახდილ იქნება წირვა და პანაშვიდი დაუვიწყარი

არისტარხო და მოსეს

სულის მოსახსენებლად—გარდაცვალებიდან—პირველის ათი თვის და მეორეს სამი თვის თავზე.

(ნ 1—1)

გენ. ჰარბორდი

[illegible]ამიერ კავკასიას ახალი სტუმარი ეწ[illegible]—გენ. ჰარბორდი, დიდის უფლებე[illegible] და დავალებებით აღჭურვილი. შე[illegible]ლება ითქვას, რომ ჩვენი რესპუბლი[illegible] ბედზე, ისე, როგორც ჩვენს მეზობ[illegible]ებზე, უდიდესი გავლენა ექნება მის [illegible], მის შთაბეჭდილებებს, მის დას[illegible]ებს ჩვენი ცხოვრების შესახებ.

[illegible]ახალგაზრდა რესპუბლიკები, რომელ[illegible] რევოლიუციის ქარიშხალმა წარმო[illegible] საშინელი ქაოსის პირიდან, ასე მა[illegible], ასე სწრაფად ვერ დაეწყობოდენ [illegible]როპიულ ყაიდაზე, ვერ შესძლებდენ [illegible] მკვიდრ ორგანიზაციის შექმნას, [illegible]გორიც საჭიროა. და ეს თავისთავად [illegible]დია.

[illegible]მაგრამ ჩვენ უნდა მივაქციოთ ყურად[illegible]ბა მისი ზრდის, მისი განვითარების [illegible]ყუარ ნიშნებს; და ამ მხრივ შეგვიძ[illegible] თამამათ ვსთქვათ, რომ ჩვენი რეს[illegible]ბლიკა ის არ არის, რაც წლინახევ[illegible] წინეთ იყო, როცა ბათომში იც[illegible]ბოდა სისხლისაგან ქართველი ჯარი, [illegible]ად გამოსული დისციპლინის დარ[illegible]კისაგან და გათავნებებული. დღეს [illegible]ართველოს შიგნით არ აქვს და არც [illegible]ძლება ქონდეს ადგილი იმას, რაც [illegible]მინ ტრიალებდა მთიან ადგილებ[illegible] და მეამბოხეთა წრეებში.

[illegible]დღეს ქვეყანას აქვს წესი და ცხოვრე[illegible] კალაპოტი, რომლის გაუმჯობესება [illegible] საბოლოოთ ჩამოყალიბება ახლო მო[illegible]ლის საქმეა.

[illegible]ხალხის სურვილი და მისწრაფება—[illegible]მოუკიდებლათ თავის ცხოვრების მო[illegible]ობისა, მკაფიოთ გამოხატული მისი [illegible]არი დამოუკიდებელ შემოქმედების და [illegible]ელმწიფოებრივობის შექმნისა—არა[illegible]თვის სადაო არ უნდა იყოს.

[illegible]საგარეო ურთიერთობაშიაც ჩვენი მე[illegible]ბლობის საკითხი დღეს ათასჯერ უკე[illegible]სათაა მოწესრიგებული, ვინემ ერთი [illegible]ის წინეთ. საქართველოში არაფერი [illegible] უჩვენებს რაიმე აგრესიულ განზრახ[illegible]ზე. პირიქით, მშვიდობიანობის თავ[illegible]ბაა, როგორც სოციალისტური მთავ[illegible]ბის შემადგენლობა, ისე საერთო პო[illegible]ტიკური ხაზი ჩვენი ქართველი დემო[illegible]ტიის.

[illegible]არიელ სიტყვათ ვერავინ ჩამოგვარ[illegible]ვს, თუ ვიტყვით, რომ ევროპა-აზი[illegible] საზღვარზე ერთ პატარა კუნჭულში [illegible]ლდება დღეს დემოკრატია, მსგავსად [illegible]როპის და ამერიკის დემოკრატიებისა, [illegible]ედება და ვითარდება ცეცხლი ახა[illegible] ევროპიული ცხოვრებისა. ყალიბ[illegible] ფორმა, შეგუებული განათლებულ [illegible]ობრიობის თანამედროვე მოთხოვ[illegible]ებასთან.

[illegible]ნ. ჰარბორდი სულ ორიოდე დღე [illegible]ჩება ჩვენ დედა-ქალაქში, მაგრამ [illegible]ონია, ეს მცირე თვალის გადავლე[illegible] საკმაო იქნება, რომ მან გაიგოს [illegible] ერის ორი ათას წლოვანი ისტო[illegible] წარმოშობილი მისწრაფება განა[illegible]ბულ კაცობრიობის გზაკვალით სია[illegible]ლისა, აზიაში გაევროპიელებისა, შეიგნოს ჩვენი ერის მიუცილებელი მოთხოვნილება თავის ბედის გამგებლობისა, დამოუკიდებელ პოლიტიკურ არსებობისა.

მისი მოსვლა ჩვენში ამიტომ იწვევს მხოლოდ ერთ იმედს: რომ ჩვენი სანუკვარი მიზნების განხორციელება ერთი მნიშვნელოვანი ნაბიჯით წინ წაიწევს. ამიტომ ვამბობთ გულწრფელათ: კეთილი იყოს თქვენი მობრძანება!

რუსეთის მოთარება

სამოქალაქო ომს რუსეთში დასასრული არ უჩანს. ეს ომი არაფრით არ გავს ჩვეულებრივს ომებს, რომლებსაც ჩვენ შევეჩვიეთ უკანასკნელ ხუთი წლის განმავლობაში; ეს არ არის მეოცე საუკუნის ომი: ვერ ვხედავთ აქ წესიერათ მოწყობილს ფრონტებს, ურომლისოდაც ჩვენ ვერ წარმოგვიდგენია ომი მეოცე საუკუნეში. ვისაც თვალი უდევნებია ამ ნახევარ წლის განმავლობაში სამოქალაქო ომის ევოლიუციისათვის, დაგვეთანხმება, რომ რუსეთის ფრონტი სულ მოკლე დროში ისე მოულოდნელათ იცვლება, რომ მის ხაზს ვერც ერთი სტრატეგი ვერ გაითვალისწინებს. თებერვალ-მარტში კოლჩაკს აღმოსავლეთიდან მოაქვს ისეთი მედგარი იერიში ბალშევიკებზე, რომ ერთი თვის განმავლობაში იპყრობს მთელს მანძილს ურალიდან ვოლგამდე. ამავე დროს დენიკინის ჯარი სამხრეთიდან ავიწროვებს ბალშევიკებს და გამარჯვებული მიდის ცარიცინისკენ; და ამავე დროს ბალშევიკები სამხრეთ დასავლეთისაკენ მიიწევენ საოცარი სისწრაფით. ბალშევიკების სამფლობელო აღმოსავლეთიდან და სამხრეთიდან შევიწროვებულია, მაგრამ სამხრეთ დასავლეთისაკენ გაწეული და შორს წასულია, სულ მოკლე დროში ეს სურათი სრულიად იცვლება. ბალშევიკებს მიაქვთ მედგარი იერიში კოლჩაკზე, სულ რაღაც ერთი თვის განმავლობაში უკან ერეკება მის ჯარს ურალის ქედის იქით; მაგრამ ამავე დროს სამხრეთ-დასავლეთიდან და სამხრეთიდან მათ ავიწროვებენ; და ივნისში რუსეთის ფრონტი ახალ სახეს ღებულობს: აღმოსავლეთისაკენ საოცრად გაწეული ბალშევიკების სამფლობელო სამხრეთ დასავლეთიდან საშინლად შევიწროებულია. და დღეს კიდევ უფრო საკვირველ სურათის მაყურებელნი ვართ: სამხრეთიდან დენიკინის ჯარი მედგრათ მიიწევს წინ, იღებს კურსკს, მალო-არხანგელსკს და მოსკოვამდის სულ რაღაც 500 ვერსი დარჩება გასავლელი,—დენიკინის თანამგრძნობნი უკვე ხმებს ავრცელებენ მოსკოვის ევაკუაციის შესახებ ბალშევიკების მიერ. და ამავე დროს ბალშევიკები ელვის სისწრაფით ერეკებიან კოლჩაკის ჯარებს, იღებენ ომსკს, ტომსკს, იპყრობენ მთელს დასავლეთ ციმბირს, ვოლგის მიმდინარეობით წინ მიიწევენ ცარიცინისაკენ, იმიერ-კასპიის მხარეში დენიკინელებს სპარსეთის საზღვრებს იქით ერეკებიან და მთელს ამ მხარეში ბატონდებიან.

ჩვენ შეჩვეულნი არ ვართ ომის ასე უსწორ-მასწორად წარმოებას. ამნაირი ომი უფრო მე 16—17 საუკუნეს შეეფერება, ვიდრე ჩვენს დროს. ბალშევიკ-დენიკინელთა ბრძოლა უფრო მე-17 საუკუნის გერმანიის „ოცდაათ წლიან ომს“ მოგვაგონებს, ვიდრე თანამედროვე დიდ სახელმწიფოთა ომს.

და ეს ჩვენ ადვილი ასახსნელი გვგონია. საქმე ის არის, რომ ამ ომში არც ერთი მებრძოლი მხარე არ ეყრდნობა ხალხს, ხალხის უმრავლესობას. არც ერთი მხრისათვის ეს არ არის სახალხო ომი. ეს არის მხოლოდ ჯარების ომი. ორი ჯარი ებრძვის ერთმანეთს, და არც ერთი მათგანი არ არის ხალხის სისხლი და ხორცი, არც ერთი არ არის ხალხის ინტერესებით გამსჭვალული. ხალხისთვის ერთიც უცხოა, მეორეც. ერთსაც უბედურება, განადგურება, აოხრება მოაქვს, მეორესაც. დენიკინის დაქირავებული ჯარი ძალიან წააგავს სწორედ მე-17 საუკუნის „ოცდაათ წლიან ომის“ დროის ვალლენშტეინის დაქირავებულ ჯარს: როგორც ვალლენშტეინის ჯარი, დენიკინის ჯარიც მხოლოდ ერთი აზრით არის გამსჭვალული: შევიდეს რომელსამე მხარეში და რაც შეიძლება მეტი დავლა ჩაიგდოს ხელში, რაც შეიძლება მოკლე დროში წაართვას ხალხს მისი სარჩოსაბადებელი. ეს პროფესიონალების ჯარია: უსაქმოდ დარჩენილი აფიცრობა—აი ვინ ავსებს მის წყებებს; სხვა რამ ცხოვრების წყარო, გარდა ჯარში სამსახურისა, მათ არა გააჩნიათ რა ცხოვრობენ იმ ჯამაგირით, რასაც სარდალი აძლევს, და იმ წანართმევით, რასაც ხელში ჩაიგდებენ რომელსამე მხარეში შესვლის დროს.

ბალშევიკების ჯარიც უცხოა იმ ადგილების მცხოვრებთათვის, სადაც ის მოქმედობს. მის საძირკველს, მის ცენტრს შეადგენენ ფაბრიკა-ქარხნების დაკეტვის გამო უსაქმოდ დარჩენილი მუშები, ქალაქის ბოგანოები, ლატიშები და ჩინელები. დამშეულ ქალაქების მცხოვრებნი, როცა რომელსამე პურიან გუბერნიაში შედიან, უპირველეს ყოვლისა მცხოვრებთა ბეღლებს ეძგერებიან და პურის წართმევას იწყებენ ქალაქების გამოსაკვებათ.

არც ერთი ჯარი არ არის ხალხთან დაახლოვებული და ხალხის თანაგრძნობით აღჭურვილი. ამიტომ ხდება ფრონტის სურათის ასეთი თვალის მომჭრელი ცვლა: ორივე ჯარი ალალ-ბედზე მოქმედებს, წინ მიიწევს იქ, სადაც სუსტს ადგილს ხედავს, უკან იხევს იქ, სადაც წინააღმდეგობას წააწყდება. ხალხი გარინდებული და უბედურებისაგან გაოგნებული გულცივად უცქერის ორივე ჯარის მისვლა მოსვლას. მცხოვრებთ სძულთ ის ჯარი, რომელიც უკანასკნელად იდგა მათს მხარეში, და ახარებთ ამ ჯარის დამარცხება; მაგრამ არსაიდან სჩანს ისეთი ძალა, რომლის გამარჯვება იყოს ხალხისთვის ხელსაყრელი და გასახარი. ერთს ძეომარ მხარესაც და მეორესაც ხალხი სიამოვნებით ეშმაკებთან გაგზავნიდა. მაგრამ ვერ შეუქმნია ისეთი მესამე ძალა, რომელიც წინ უნდა დაუდგეს ამ ჯარების თარეშს.

ამით აიხსნება ის ტრაღიკული კალეიდოსკოპი, რომელსაც წარმოადგენს დღევანდელი რუსეთი. უმცირესობის დიქტატურა უმრავლესობაზე—აი ორივე მებრძოლ მხარის ბრძოლის მეთოდი. შუაში დგას შეუკავშირებელი, უძრავი, მრავალ საუკუნეთა მონობისაგან უმოქმედობას შეჩვეული რუსი ხალხი; და მის მოდუნებულ სხეულზე ნავარდობენ ხან დენიკინელები, ხან ბალშევიკები. ამ ნავარდს ჯერ კიდევ ბოლო არ უჩანს. არც ერთს მხარეს არ აქვს ნიადაგი რუსეთში დამკვიდრებისათვის; რუსეთი ამ ანარქიის მორევიდან მხოლოდ მაშინ იხსნის თავს, როდესაც გაჩნდება მესამე—დემოკრატიული ძალა, ხალხის უმრავლესობაზე დაყრდნობილი, მის სურვილების მატარებელი და მის სიყვარულით და ნდობით აღჭურვილი.

ყალბი ინფორმაციისათვის

საქართველოს დემოკრატიამ დღიდან დამოუკიდებელ სახელმწიფოს შექმნისა საქვეყნოთ აღიარა თავისი მრწამსი: საქართველოს სურს თავის საზღვრებში უზრუნველჰყოს ყოველი მოქალაქის ქონებრივი და პოლიტიკური უფლებანი, განურჩევლად ეროვნებისა და მეზობელ ერებთან დაამყაროს ძმური კავშირი. ამ თავის რწმენისათვის საქართველოს ხალხს და მისი ნდობით აღჭურვილ მთავრობას ერთხელაც არ უღალატნია.

როგორ იქცევიან ჩვენი მტრები? ისინი მუდამ იმას ცდილობენ, რომ ჩვენს გარშემო შექმნან უნდობლობის და სიძულვილის ატმოსფერა და ამ მოწამლული ჰაერით სული შეგვიხუთონ.

განსაკუთრებით დიდს ენერგიას იჩენს ამ საქმეში სომხური პარტია „დაშნაკცუთიუნი“, რომლის ხელშიც არის დღეს სომხის ერის ბედი. მისი სამოქმედო პროგრამა რამდენიმე სიტყვით შეიძლება გამოიხატოს: შენც წახდი მეც წამახდინე. ოღონდ თქვენ მოგიტანოს რაიმე ვნება და მარტო ეს უდიდესი ჯილდო იქნება მისთვის.

დაშნაკურ ინფორმაციის ნაყოფად უნდა ჩაითვალოს ის უსამართლო და უსაფუძვლო გამოლაშქრება, რომელსაც ადგილი ჰქონია საფრანგეთის პარლამენტში. დეპუტატის შეკითხვაზე თუ როგორ უცქერის საფრანგეთი საქართველოს და აზერბეიჯანის ახალგაზრდა რესპუბლიკებს, საფრანგეთის საგარეო საქმეთა მინისტრი აცხადებს, რომ საფრანგეთს ჯერ არ უცვნია ეს რესპუბლიკები და დასძენს: საქართველო დღეს ომს აწარმოებს რუსებისა და სომხების წინააღმდეგ. ამით საფრანგეთის მინისტრს ალბათ იმისი თქმა სურს, რომ საქართველო მეგობრულ განწყობილებაში არაა საფრანგეთთან, რადგან ის ეომება მის მოკავშირე რუსებს და სომხებს.

საფრანგეთის საგარეო საქმეთა მინისტრს რომ ყალბი ცნობები არ ქონოდა საქართველოს შესახებ, ის, რასაკვირველია, ენკენისთვეში ვერ იტყოდა, რომ საქართველო ეომება სომხებს.

მაგრამ აქ საინტერესოა შემდეგი: სომხეთის დღევანდელი მმართველები თავის მოკავშირეთ თვლიან დენიკინს და მის წინააღმდეგ გალაშქრებას სომხების წინააღმდეგ ომს უწოდებენ. ეს ერთი, მეორე მხრით საინტერესოა ის, რომ ჩვენს უთანხმოებას დენიკინთან საფრანგეთის მინისტრი თვლის უთანხმოებას საერთოდ რუსებთან, რაც მართალი არ არის. ჩვენ კარგად გვესმის, რომ საფრანგეთის ბურჟუაზიისათვის ყელსაყრელია რუსეთის აღდგენა, და ამ გზით უზრუნველყოფა იქ დაბანდებულ კაპიტალებისა, მაგრამ ამისთვის სულაც არ არის საჭირო სამართლიანობის და ერთა თვითგამორკვევის პრინციპის დავიწყება.

ჩვენ ერთხელ კიდევ უნდა მოვაგონოთ ჩვენს მეზობელ სომხებს, რომ საერთო საქმისთვის დამღუპველია ყალბი ცნობების გავრცელება. დროა ხელი აიღონ მათ ასეთ მოღვაწეობაზე და ნუ დაბრმავდებიან რუსი მუჟიკის ფილოსოფიით: ბატონი მოვა და ის მოგვაწყობსო.

პრესა

ბათუმელ დენიკინელების გაზეთი „ნაშ. კრაი“ განაგრძობს იმის მტკიცებას, რომ ბათუმი უნდა დენიკინელებს ერგოს. საინტერესოა არგუმენტაცია იმ ხალხისა, რომელსაც ბათუმის დენიკინელების ხელში გადაცემის დასამტკიცებლად არც ერთი საბუთი არ მოეპოვება. გაზეთი ერთნაირის კმაყოფილებით აღნიშნავს, რომ მთელი აჭარის ხალხი არ არის საქართველოსთან გაერთიანების მომხრე: აგერ მუსულმანების ნაც. საბჭოს დელეგატებმა სამხედრო გენერალ-გუბერნატორს განუცხადეს, ოსმალეთთან შეერთება გვირჩევნიაო. ამ ფაქტს გაზეთი ისე ხსნის, რომ აჭარას საქართველო არ უნდა—და უნდა ოსმალეთი. ამის გამო გაზეთს თავისი სიხარული ვერ შეუკავებია და ქებას ასხამს თურქოფილებს:

„ეს განცხადება პატივსაცემია, რადგან იგი იმის მაჩვენებელია, თუ რამდენათ ძლიერია ხალხში სარწმუნოებრივ ერთობის და სოლიდარობის გრძნობა, რომელიც მცხოვრებლებმა მაღლა დააყენეს მატერიალურ ინტერესებზე და საფრთხეზე, რაც შეიძლება გამოიწვიოს მათ ასეთს პირდაპირს და მტკიცე მოქმედებას“.

მაგრამ დენიკინელების გაზეთს ამ ფაქტიდან ის დასკვნა კი არ გამოჰყავს, რომ თურქოფილების სურვილი უნდა განხორციელდეს და აჭარა ოსმალოს გადაეცესო. არა, აჭარლების თურქოფილობა გაზეთისთვის სულ სხვა რამის დამამტკიცებელია:

„აჭარის დელეგაციის სიტყვებმა უნდა ის დაგვიმტკიცონ, რომ თფილისის ცდა, რომ ბათუმის ოლქი ხელში ჩაიგდოს, გამოიწვევს ზომიერ და პოლიტიკას დაშორებულ მცხოვრებლებში წინააღმდეგ გრძნობას. ამიტომ ჩვენ ეჭვი არა გვაქვს, რომ სამხედრო გუბერნატორი ამ მოსაზრებას მიიღებს მხედველობაში“.

დიდი ნაწილი აჭარლებისა საქართველოსკენ არის, ვთქვათ დავიჯეროთ, რომ ნაწილს ოსმალეთი უნდა. რა დასკვნა უნდა გამოვიტანოთ აქედან? დენიკინელების აზრით აჟეთი: არც საქართველოს, არც ოსმალეთს. ისევ დენიკინსო. ეს არის ერთად ერთი მოსაზრება, რომლითაც დენიკინელები თავის უფლებას ასაბუთებენ.

დეპეშები

(საქართველოს დეპეშათა სააგენტო)

3 ოქტომბერი.

ბოლშევიკური ცნობები.

მოსკოვი. ოქტ. 2. სამხედრო ცნობა. სამხრეთის ფრონტი. ლგოვის მიმართულებით ბრძოლა ჩვენ" სასარგებლოთ სწარმოებს. კურსკისკენ ქ. კრომის სამხრეთით და მალო-არხანგელსკის ჩრდილოეთით ბრძოლაა. სტარო-ოსკოლისკენ ჩვენმა ჯარმა რამდენიმე სოფელი აიღო სადგ. კასტორნის ჩრდილოეთით. დონის რაიონში ჩვენი ჯარი წინ მიიწევს და აიღო სტანიცა ფაშენსკაია. აღმოსავლეთის ფრონტი. იალუტოროვის რაიონში ჩვენი ჯარი შეტევას აძლიერებს. ნოვო-ნიკოლაევსკის დასავლეთით რამდენიმე სოფელი ავიღეთ, წამოვიყვანეთ ტყვეები და ხელთ ვიგდეთ დავლა. ტობოლის რაიონში შეტევაზე გადავედით და მტერი კარაჩინისკენ გავდევნეთ. ჩრდილოეთის ფრონტი. მდ. ჩრდილოეთის დვინისკენ შეტევას განვაგრძობთ. მურმანის მიმართულებით შეტევაზე გადასული ჩვენი ჯარი შეუერთდა მტრის ზურგში გადმოსხმულ ჩვენ დესანტს და სადგურ ლიუგმას ჩრდილოეთით წინ წავიწიეთ. შეტევა გრძელდება. დასავლეთის ფრონტი. ჩვენ ჯარს გდოვიდან 60 ვერსზე ახალი პოზიციები უჭირავს. ლეპელიდან 5 ვერსის მანძილზე ჩვენმა ჯარმა ისევ აიღო რამდენიმე სოფელი. ბობრუისკიდან 5 ვერსზე ჩვენმა ჯარმა რამდენიმე სოფელი ბრძოლით აიღო. მოზირის ჩრდილო-დასავლეთით ჩვენმა ჯარმა მტრის ძალდატანებით უკან დაიხია. მტერი მდ. უბორტისკენ უკუ ვაქციეთ.

ჰელსინგფორსი. 30 ენკ. რადგან რუმინიის ჯარი ბუდაპეშტიდან გავიდა, უნგრეთის ფრიდრიხის მთავრობამ გადასწყვიტა ჟანდარმთა კორპუსი შეადგინოს.

მოსკოვი. ოქტ. 2. „იზვესტიაში“ დაბეჭდილია ჩვენება აჯანყების მომწყობ ერთ ერთ თვალსაჩინო ორგანიზატორისა. ეს საბუთი ნათელ ჰყოფს ეროვნული ცენტრის და მის თავმჯდომარე ნ. ნ. შჩეპკინის ჯაშუშურ-მოღალატეობრივ როლს. ის საბუთი აშკარად ლაპარაკობს რკინის გზის აფეთქებაზე, გამოსვლებზე და მცხოვრებლებში პროვოკაციულ მუშაობაზე. მომქმედ პირებად უმეტეს ნაწილად არიან გენერლები და აფიცრები.

ბოშელი. ენკ. 30. „ვარშავსკაია რეჩ“ იუწყება, რომ სტოკჰოლმში ინგლისის საელჩომ შემდეგი განცხადება გამოაქვეყნა: „უკანასკნელ ხანებში პრესაში იუწყებიან, რომ ინგლისის მთავრობა იმ ფულების გარანტიას იძლევა, რომელიც ჩრდილოეთ-დასავლეთის მთავრობამ გამოსცა. ჩვენ დავვალეს განვაცხადოთ, რომ ხმები ასეთის გარანტიის შესახებ სიმართლეს არ შეეფერება.

ლიონი. ენკ. 30. იტალიის ქვემო პალატაში ორი დღის თათბირმა მთავრობის კრიზისის საკითხის ლიკვიდაციამდე მიაღწია. პრემიერ ნიტის მიერ მიღებული ხმის უმრავლესობა იმდენად მნიშვნელოვანი არ არის ახლანდელ მდგომარეობაში, რომ მისი ავტორიტეტი უზრუნველყოფილი იყოს. საგარეო საქმეთა მინისტრსა და მინისტრთა საბჭოს თავმჯდომარეს შუა უთანხმოება მოხდა. თუ პრემიერი გადადგა, მას მიჰყვება კოლეგიის სხვა წევრებიც, ამას გარდა ტიტონის გადადგომა კრიზისს გამოიწვევს.

ბოშელი, ენკ. 30. პოლონეთის ტყვეობიდან გამოქცეული გადმოგვცემს, რომ მტრის ზურგში მოქმედებს პარტიზანული რაზმები. გლეხები რაზმებს ყოველივე აუცილებელ ნივთებით უზრუნველყოფენ. „პოლსკაია გაზეტა“-ს ცნობით, ლოძში არეულობა დაიწყო, არეულობის მიზეზია 10,000 მუშის დათხოვნა. გამოწვეულმა პოლიციამ მუშებს სროლა აუტეხა და მრავალი დემონსტრანტები დახოცა. ქალაქში დიდი მღელვარებაა. მანიფესტაციების დროს სახლის ფანჯრებიდან პოლიციას ესროდენ.

სარატოვი, ოქტომბ. 1. ცარიცინის ფრონტიდან გამოქცეულები გადმოგვცემენ, რომ მოროზოვსკაია და ნიჟნეჩირსკაიას სტანიცების რაიონში დენიკინის ცხენოსანმა პოლკმა უარი განაცხადა ცარიციდან გამოსვლაზე და დენიკინის ჯარის დახმარებაზე, მიზეზათ ტანისამოსის უქონლობას ასახელებდენ. სარდლობის დაპირებამ, რომ მალე მოვა ინგლისური ტანისამოსი, უნაყოფოდ ჩაიარა. პოლკი ბალშევიკურად აღიარეს და ველიკოკნიაჟესკაიაში გაიწვიეს დასასჯელად.

კალაჩი. ენკენ. 30 თეთრგვარდიელთა გაზეთები მღელვარებით ბეჭდავენ ცნობებს ჩრდილოეთ კავკასიაში მწვანეების გაძლიერების შესახებ. ისინი აჩერებენ მატარებლებს, იპყრობენ მოხალისეთა ჯარის ოფიცრებს და ართმევენ ფულებს, რომელიც დენიკინის მთავრობას ეკუთვნის. არმავირში ცემენტის ქარხნის დირექტორი მოკლეს. ის ძლიერ მკაცრად ეპყრობოდა მუშებს. ყაზახების ჩვენ მხარეზე გადმოსვლისთვის შესაწყვეტად დენიკინის სარდლობა ცრუ ხმებს ავრცელებს, ვითომ საბჭოთა რუსეთი ფიქრობს დონის ყაზახებს ჩამოერთვას უპირატესობანი.

იტალიური პრესის ცნობები.

სამხედრო მატარებლების გაუქმების გამო 1 ოქტომბრიდან უმჯობესდება რკ. გზის მოძრაობა.

იტალიის ფასიან ქაღალდების კურსი წინანდებურად მაღლა იწევს.

იტალიის მთავრობამ განკარგულება გასცა, რომ ალბანიის ყველა საზოგადოებრივი დაწესებულებანი, მხარის დამოუკიდებლად განვითარების ხელის შემწყობად, გადაეცეს მოკავშირეთა დროებით მთავრობას.

საზავო კონფერენციამ მოიწონა ზოგიერთი ცვლილებები ზარალის ანაზღაურების შესახებ, რომელიც ხელშეკრულებაში უნდა იქნეს შეტანილი.

ფრანგული პრესის ცნობები.

საზავო კომისიის სახელით ბარტუს მიერ წარდგენილ მოხსენებით და კლემანსოს კითხვით, პალატამ 262 ხმით წინააღმდეგ 188 ისა დაადასტურა დადგენილება, რომ ვერსალის ხელშეკრულების მიღების შემდეგ პალატის სხდომები შესწყდეს.

იტალიის მთავრობის დეკრეტით პალატის ახალი არჩევნები დანიშნულია ნოემბრის 16 სთვის, ხოლო პალატის და სენატის მოწვევა დეკემბრის პირველისთვის.

ამერიკის დელეგატები ფიქრობენ, რომ მდგომარეობა იტალიაში ძალიან მტკიცეა, მაგრამ არ შეიძლება იმის წინასწარმეტყველება, თუ რა მოხდება ამ დღეებში. ამერიკის ოფიციალური წრეები აღნიშნავენ, რომ იტალია დახმარებას სთხოვს შეერთებულ შტატებს და სენატს თავისი იმპერიალისტურ მისწრაფებათა განხორციელებაში. მაშინ, როდესაც იტალიაში მღელვარებაა, ამერიკელები ამტკიცებენ, რომ უნგრეთიდან მოსული ცნობები იქ სიწყნარის ჩამოვარდნას არ მოწმობს. რუმინელები განაგრძობენ უნგრეთიდან საქონლის გაზიდვას. ამერიკის უმაღლეს ძალა ფულების წარმომადგენელნი აცხადებენ, რომ რამდენადაც მალე დარწმუნდებიან ევროპის სახელმწიფოები, რომ

დღეს

რუმინიის ჯარი ბუდაპეშტიდან გავიდა. უნგრეთის ფრიდრიხის მთავრობამ გადასწყვიტა ჟანდარმთა კორპუსი შეადგინოს.

იტალიის მთავრობა კრიზისს განიცდის.

ლოძში არეულობა დაიწყო.

იტალიის მთავრობის განკარგულებით ალბანიის ყველა საზოგადოებრივი დაწესებულებანი მოკავშირეთა დროებით მთავრობას გადაეცა.

საზავო კონფერენციამ მოიწონა ზოგიერთი ცვლილებანი ზარალის ანაზღაურების შესახებ, რომელნიც ხელშეკრულებაში უნდა იქნას შეტანილი.

რუმინელები განაგრძობენ უნგრეთიდან საქონლის გაზიდვას.

უმაღლესი საბჭო იმ აზრისაა, რომ ბოლშევიკური რუსეთის ბლოკადა უნდა გაგრძელდეს.

მაინის ფრანკფურტში გაიხსნა საერთაშორისო იარმუკა,

დონის რაიონში ბოლშევიკური ჯარი წინ მიიწევს. მან აიღო სტანიცა ვეშენსკაია.

ჩრდილოეთ კავკასიაში მწვანე არმია თარეშობს.

გროზნაში ცეცხლისაგან ნავთის რეზერვუარები დაიწვა. ზარალი ათეულ მილიონებს უდრის.

პეტროვსკი ისევ მოხალისეთა ხელშია.

თფილისში ჩამოვიდა ამერიკელი გენ. ჰარბორდი.

საქართველოს მთავრობამ საპროტესტო ნოტით მიმართა მოკავშირეთა მისიებს, მთაში მოხალისეთა ჯარის მოქმედების წინააღმდეგ.

ამერიკელ ბანკებს არა სურთ დახმარება გაუწიონ ისეთ ქვეყნებს, რომლებიც ხელს უშლიან მთავრობის (?) აღდგენას, იმდენად უფრო დაჩქარდება დახმარების აღმოჩენის საქმე. ამის გამო აღნიშნავენ, რომ მაშინ, როდესაც საზავო კონფერენციაზე იტალიის დელეგატებს აშფოთებს უნგრეთში რუმინელების მიერ ჩადენილ საქციელის შესახებ მიღებული ცნობები, იტალიის პრესის წარმომადგენლები აშკარად აქეზებენ რუმინელებს იმ იმედით, რომ თუ მათ შეთანხმოება მოუვიდათ სამხრეთის სლავიანებთან, რუმინელები იტალიელებს დაეხმარებიან. ამერიკელებს ეჭვი შეაქვთ იმაში, რომ საიდუმლო ხელშეკრულება არსებობდეს იტალიასა და რუმინიას შორის, მაგრამ ამბობენ, აშკარაა, რომ იტალიელები რუმინელებს ეფერებიანო.

მიუხედავად გავრცელებულ ხმებისა, ამერიკელები ამტკიცებენ, რომ ინგლისელები მათ აზრს იზიარებენ, რადგან ესმით, რომ ევროპაში მშვიდობიანი ცხოვრების აღდგენა მხოლოდ იმ შემთხვევაშია შესაძლებელი, თუ სახელმწიფოები მტკიცედ შეკავშირებული იქნებიან.

„იტალიელები წუხარდებიან", ასეთი აზრი გამოსთქვეს დღეს ამერიკელმა წრეებმა იმ ამბების შესახებ, რომელიც მოხდა მინისტრ-პრეზიდენტის განცხადების შემდეგ. მინისტრ პრეზიდენტი ფიუმეს იტალიასთან შეერთების წინააღმდეგია. ფიქრობენ, რომ იტალიელები უკიდურეს ზომებს მიმართავენ. იტალიის პარლამენტმა დიდი ხმის უმრავლესობით ნდობა გამოუცხადა ნიტის და გაიმეორა მოთხოვნილება ფიუმეს იტალიასთან შემოერთების შესახებ, რის გამოც მთავრობა უნდა ეცადოს ამას მიაღწიოს. ამერიკელების რწმენას საფუძვლად შემდეგი უდევს: 1) კერძო დეპეშების ცნობით, იტალიელი სოციალისტები სამხრეთის სლავიანებთან ომის წინააღმდეგი არიან და იმუქრებიან, რომ, თუ ომი დაიწყო, ისინი რევოლიუციას დაიწყებენ; 2) ეკონომიურად იტალია სავსებით დამოკიდებულია შეერთებულ შტატებისაგან და ამიტომ თავისი მოქმედება შტატების სურვილებს უნდა შეუთანხმოს. აღნიშნავენ აგრეთვე ამერიკის მნიშვნელობას მოკავშირე ერების ეკონომიურად განვითარებისთვის საჭიროების მიხედვით ამერიკას შეუძლია თავისი სააგენტოების მობილიზაცია მოახდინოს. ამერიკელები უკმაყოფილებას იჩენენ რუმინიისადმი საფრანგეთის და იტალიის დამოკიდებულებით. პოლკმა უმაღლეს საბჭოში დღეს წაიკითხა დეპეშა, რომელიც ადასტურებს, რომ რუმინელები განაგრძობენ უნგრეთის ჟანდარმერიისთვის წინააღმდეგობის გაწევას,

ვერსალიდან პარიზის ცნობები.

იუწყებიან, რომ ჩრდილოეთ იტალიაში ნაციონალისტურ პროპაგანდის წინააღმდეგ მოძრაობა იზრდება.

ვერსალიდან მოსული ცნობებით უმაღლესი საბჭო იმ აზრისაა, რომ ბოლშევიკური რუსეთის ბლოკადა უნდა გაგრძელდეს და რუსეთში საქონლის შეზიდვის ხელის შემშლელად მიღებული ზომები ჯერ არ უნდა მოისპოს.

30 ენკენისთვეს მაინის ფრანკფურტში მოხდა საერთაშორისო იარმუკის გახსნა. ქალაქის თავი მიესალმა აუარებელ დამსწრეთ, პრესის წარმომადგენლებს, ქალაქის საბჭოს და სავაჭრო პალატის წევრებს. მან აღნიშნა მრავალ უცხოელთა დასწრება, რომელთა იმედი არამც თუ გამართლდება, არამედ გადააჭარბეს მოლოდინს. ისინი დარწმუნდებიან, რომ ჩვენ მივისწრაფით სიცოცხლისაკენ და გამოლვიძებისაკენ.

სავაჭრო პალატის ვიცე-პრეზიდენტმა კეფნერმა სთქვა, რომ მიზანი საერთაშორისო იარმუკისა არის აღადგინოს ომის მიერ შეწყვეტილი ეკონომიური დამოკიდებულება სხვა ქვეყნებთან, ყველა ერის წარმომადგენლები დარწმუნებიან, რომ გერმანია საერთაშორისო ეკონომიური ცხოვრებიდან არ უნდა გაითიშოს და სხვა ქვეყნების ინტერესებისთვის უნდა ასრულოს ის ვალდებულებანი, რომელიც სხვადასხვა მდგომარეობის გამო დააკისრეს მას.

საშუალო და ზემო სილეზიის წარმომადგენლებისა და პრუსიის საბჭოს შორის მოლაპარაკების დროს განაცხადეს, რომ ამ პროვინციას ავტონომია ეპიჭება.

30 ენკენ. პრუსიის ყოფილი არმია გაუშვეს. ყველა მისი დანარჩენები გერმანულ (?) კორპუსში ჩარიცხეს.

რიგიდან მოსული ცნობები გადმოგვცემენ, რომ ბალტიის პროვინციის ევაკუაცია გრძელდება.

„ფორვერტსი" იმ აზრს გამოსთქვამს, რომ საფრანგეთის სოციალისტური პარტიის ლიდერის რენოდელის გალაშქრება გერმანიის არმიის წინააღმდეგ ნიშნავს, ფრანგების მისწრაფებას განაიარაღონ გერმანია, აქვს მიზნათ გერმანიაში დამოუკიდებლების და კომუნისტების მხარის დაჭერა და ხალხი დაუმორჩილონ ტერორისტულ უმცირესობას.

„ფრანკფურტერ ცეიტუნგ"-ი აცხადებს: „კარგად ცნობილია, რომ საფრანგეთის სოციალისტებს, როგორც რენოდელს, სთვლიან ნამდვილ სოციალისტებს გერმანიისთვის ექსპორტის საგნად, რომელსაც არ შეუძლია თავისი საკუთარ ქვეყანას სარგებელი მოუტანოს.

უკანასკნელი ცნობები

ცეცხლი გროზნაში.

სამწუხარო ამბავი მოხდა გროზნაში, რაც ალბად მთელ ნავთის მრეწველობას დაეტყობა: 20 სექტემბერს, ღამით ცეცხლი გაუჩნდა ვლადიკავკ. რკ. გზ. ორ სავსე რეზერვუარს, დილით კი ცეცხლი მოედო ყველა 15 რეზერვუარს, სადაც ჩადიოდა 4 მილიონ ფუთზე მეტი ნავთი. ვლად. საზ—ბის ნავთის გადასაზიდ ქარხანას საფრთხე მოელოდა. ქარხნის ტერიტორიაზე უკვე დაიწვა ყველა ბაკები, სადაც აუარებელი ნავთი და ბენზინი ჩადიოდა. ქარხანა გადარჩა, მაგრამ ვერ იმუშავებს. დაიწვა აგრეთვე 300 ცისტერნზე მეტი, რომელიც იქვე იყო. მაგრამ მაინც საკმაო რიცხვი ცისტერნებისა, როგორც სავსე, ისე ცალიერი, გადარჩენილ იქნა და გზა სადგ. ბლდამდე ცისტერნებით არის სავსე. ზარალი უდრის ათეულ მილიონებს.

დაღესტნის აჯანყების გარშემო.

ბაქოში ჩასულმა მთიელ ხალხთა მეჯლისის დელეგაციამ 30 სექტემბერს ინახულა იქ მყოფი მისტერ ოლ. უორდროპი და ხანგრძლივად ესაუბრა მას კავკასიის მთიელთა მდგომარეობის შესახებ. მეჯლისის დელეგატებმა აღნიშნეს, რომ კავკასიის დასაწყნარებლად აუცილებლივ საჭიროა, რომ მოხალისენი გავიდნენ მთიელთა რესპუბლიკის საზღვრებიდან და დასცალონ მთის ხალხთა მთელი ტერიტორია.

მისტერ უორდროპმა სთხოვა დელეგაციას წერილობით წარუდგინოს მთავარი დებულებანი, რაც დელეგაციამ უკვე შეასრულა.

მთა მეტად საჭიროებს საექიმო სასანიტარო დახმარებას. მთიელთა რესპუბლიკის ყოფილ საექიმო სასანიტარო ინსპექტორს ურუსოვს მეჯლისმა დაავალა მოაწყოს საექიმო სასანიტარო საქმე მთაში.

პეტროვსკი ისევ მოხალისეთა ხელშია. მთიელები იქ ძალებს აგროვებენ, რომ ახალი შეტევა დაიწყონ. („ისკრა").

კასპიის იქითა მხარეში.

კრასნოვოდსკიდან ჩამოსულები ამბობენ, რომ სამხედრო სიტუაცია ისევ ბოლშევიკების მხარეზე გადაიხარა. ინიციატივა კვლავ ბოლშევიკების ხელშია. ისინი უტევენ მოხალისეთა ნაწილებს და ავიწროებენ მათ. ფრონტი მიუახლოვდა კიზილ არვატს.

ამერიკა და აზერბეიჯანი.

თფილისში მყოფი ამერიკის საკონსულო, რომლის ფუნქციები აზერბეიჯანზედაც ვრცელდება, საგარეო საქმეთა მინისტრის საშუალებით სთხოვს აზერბეიჯანის რესპუბლიკის სავაჭრო სამრეწველო სამინისტროს შეატყობინოს მას, თუ რა საქონლის გაზიდვა შეიძლება აზერბეიჯ. და რანაირ საქონლის მოთხოვნილებაა აზერბეიჯანის რესპუბლიკაში, რომელიც შეიძლება შეტანილ იქნეს ამერიკიდან.

საქართველოს საგარეო საქმეთა მინისტრის ნოტა.

საქართველოს საგარეო საქმეთა მინისტრმა 2 ოქტომბერს; 1919 წ. შემდეგი ნოტა გაუგზავნა მოკავშირეთა უმაღლეს კომისარს ამიერ კავკასიაში პოლკ. ჰასკელს, დიდი ბრიტანეთის უმაღლეს კომისარს მისტერ უორდროპს, იტალიის მისიის თავმჯდომარეს ამიერ-კავკასიაში პოლკ. გაბბას, საფრანგეთის სამხედრო მისიის უფროსს კავკასიაში და საბერძნეთის მისიის თავმჯდომარეს ამიერ-კავკასიაში:

„დაღესტანსა და ჩრდილოეთ კავკასიაში ყოფილ მთიელთა კავშირის მიწაწყალზე სწარმოებს სისხლის-მღვრელი ამბები, რომელსაც შესაძლებელია დიდი ამბები მოჰყვეს.

ამ ჟამად მოხალისეთა ჯარის მიერ დაპყრობილ ამ ოლქების მთელი ხალხი აჯანყდა მოხალისეთა ჯარის წინააღმდეგ და ეხლა მათ შორის მკაცრი ბრძოლა სწარმოებს.

ეჭვი არ არის, რომ ამ აჯანყების ჩაქრობის მიზნით, მოხალისეთა ლაშქრის სარდლობა დაიწყებს შეტევას, რაც გამოიწვევს სისხლის ღვრას, სოფლების და ქალაქების განადგურებას და მთიელ ხალხთა მოსპობას.

ამ ამბებს არ შეუძლია ანარქია არ გამოიწვიოს მთელ მხარეებში, რაც დამღუპველი იქნება არა მარტო ადგილობრივ მშვიდობიან მცხოვრებთათვის, არამედ მეზობელ რესპუბლიკებისათვის და კერძოთ საქართველოს რესპუბლიკისათვის, სადაც უეჭველია ამ ანარქიას შეუძლია გადავიდეს. საქართველოს მთავრობა შიშით ადევნებს თვალყურს ამ ამბებს და არ შეუძლია გულცივად შეხვდეს მას, რადგან მეზობლათ გაზრდილი ანარქია სერიოზული საფრთხე შეიქნება საქართველოს რესპუბლიკის სახელმწიფოებრივ წესწყობილებისა და საზოგადოებრივ სიმშვიდისთვის. ხელმძღვანელობს რა ამ მოსაზრებებით, საქართველოს მთავრობა პროტესტს აცხადებს საკითხების იარაღის ძალით გადაწყვეტის ცდის გამო და გთხოვთ თქვენს აღმატებულებას საქმეში ჩარევით ბოლო მოუღოთ მძვინვარე სისხლის მღვრელ ამბებს და ანარქიას და აგრეთვე ზომები მიიღოთ, რომ მღელვარების გამომწვევი საკითხები გადაწყვეტილ იქნეს არა იარაღის საშუალებით, არამედ ხალხთა მიერ თავისუფლად ნების ყოფის გამოთქმის და მათი თვით გამორკვევის უფლების პრინციპის განხორციელების გზით".

გენ. ჰარბორდის ჩამოსვლა.

2 ოქტომბერს, საღამოს 6 საათზე, ორთაჭალის გზით 5 ავტომობილით თფილისში ჩამოვიდა გენ. ჰარბორდი და მისი ამალა. ორთაჭალაში მას შეხვდა ქართული ცხენოსანი რაზმი, რომლითაც გენ. ჰარბორდი ძლიერ კმაყოფილი დარჩა. მთელ გზაზე, ორთაჭალიდან საზავო კონფერენციის მიერ დანიშნულ ამიერ-კავკასიის უმაღლეს კომისარ ჰასკელის ბინამდე, სადაც გენ. ჰარბორდი ჩამოხტა, ორივე მხარეს გაჩერებული იყო მილიციონერები. გზაში რამდენიმე ალაგას უკრავდა ორკესტრი. პოლკ. ჰასკელის ბინასთან გენ. ჰარბორდს დახვდა საპატიო ყარაული ქართული ქვეითა ჯარის ნაწილი და საქართველოს მთავრობის სახელით მას მიესალმა დავ. ღამბაშიძე.

გენ. ჰარბორდი წამოსულია ამერიკის პრეზიდენტ ვილსონის დავალებით, რომლისგანაც მინდობილი აქვს აქაური მდგომარეობის გამორკვევა და უნდა წარუდგინოს მას ამაზე შესაფერი მოხსენება.

გენ. ჰარბორდი გამოჩენილი პირია ამერიკაში და დანიშნულია ამერიკის მთავარ შტაბის უფროსად.

3 ოქტომბერს, დილის 11 საათზე გენ. ჰარბორდი პოლკ. ჰასკელთან ერთად სადარბაზოდ იყო სასახლეში, სადაც ინახულა მთავრობის თავმჯდომარე და გაეცნო აგრეთვე ყველა მინისტრებს. ამის შემდეგ მან დაათვალიერა მთელი სასახლე, სასახლის ბაღი. შემდეგ ინახულა დამფ. კრების პრეზიდიუმი, სადაც დამფ. კრების თავმჯდომარე ალ. ლომთათიძე მას მოკლე სიტყვით მიესალმა. ჰარბორდმა მას მადლობა გადაუხადა და უსურვა დამფუძნებელ კრებას ნაყოფიერი მუშაობა.

ახალი ამბები

ქართულ-იტალიური სავაჭრო საზოგადოება. საქართ. სავაჭრო სამრეწველო პალატის თაოსნობით 1 ოქტომბერს, პალატის ბინაზე შესდგა კრება, ადგილობრივ ვაჭარ-მრეწველთა, რომელსაც დაესწრო წარმომადგენელი იტალიის დიდ ფინანსიურ წრეებისა ბ-ნი კორსი. კრებამ გადასწყვიტა დაარსდეს ქართულ-იტალიური სავაჭრო სააქციონერო საზოგადოება, რომელსაც ძირითადი თანხად ექნება 10 მილიონი იტალიური ლირა. დასასრულ არჩეულ იქმნა საორგანიზაციო კომიტეტი. აირჩიეს: ვასილ ტერ ზახაროვი, იოსებ გველესიანი, იოსებ ელაგულაშვილი, იოსებ დადიანი და რაჟდენ დუმბაძე.

◆ **შინაგან საქმეთა მინისტრმა ბორჯომიდან შემდეგი დეპეშა მიიღო:** „დამშეულ ჯავახეთიდან ამერიკული თეთრი ფქვილი ნამალავათ გააქვთ ბორჯომში და თფილისში ეზიდებიან. ამ ორ დღეში დავაკავეთ 300 ფუთამდე. ასი ფუთი მიჰქონდა თფილისში ახალქალაქელ ვაჭარს ვახრამიანცს. ჯერჯერობით ადმინისტრაციასთან შეთანხმებით ბორჯომის სადგურზე ვაკავებთ ჯავახეთიდან გამოტანილ სურსათს. ჯავახეთი დამშეულია და ვახრამიანცის მსგავსი სპეკულიანტები ხალხს პირიდან ლუკმასართმევენ და ამავე დროს პრესაში თუ საზოგადოებაში განგაშს ეწევიან ჯავახეთის შიმშილზე. ვახრამიანცი გადაცემულია პროკურორზე, ხოლო დანარჩენ დამნაშავეთა საქმეს ადმინისტრაცია ეცნობა. გთხოვთ მოახდინოთ განკარგულება ჯავახეთიდან გამოტანილი ფქვილი დაკავებულ იქნეს და აცნობოთ ბოროტმოქმედებათა შესახებ ამერიკელთა კომიტეტს. დამფუძნებელი კრების წევრი რუხაძე.

◆ **სავაჭრო-სამრეწველო პალატაში.** 29 ენკენისთვეს შესდგა სავაჭრო-სამრეწველო პალატის წევრთა საზოგადო კრება, რომელმაც მოისმინა მოკლე ანგარიში შესახებ პალატის კომიტეტის მოქმედებისა, დაადასტურა პალატის სასკოლო გეგმა, დამატებითი ხარჯთაღრიცხვა და შეიტანა პალატის წესდებასა და საარჩევნო ინსტრუქციაში ზოგი ცვლილებანი და დამატებანი. თანახმად ამ ცვლილებისა, პალატაში აირჩევა კიდევ 20 წევრი და 5 კანდიდატი. არჩევნები მოხდება მთელ საქართველოში მას შემდეგ, რაც წესდებაში შეტანილი ცვლილებანი დამტკიცდება ფინანსთა და ვაჭრობა-მრეწველობის მინისტრის მიერ.

◆ **ბაქოში.** კომუნისტური პარტიის თვალსაჩინო წევრს ხვალისს პარტიის მიერ აღკრძალა პოლიტიკური მუშაობა. ხვალისს სწადია ეს დადგენილება განსაჩივროს კომუნისტების საოლქო კომიტეტში.

◆ **„ფრონტის დღის" მთავარი კომიტეტი.** ფრონტის დღის მომწყობმა მთავარმა კომიტეტმა ამას წინეთ გაგზავნა საჩუქრები ფრონტზე, რომელიც, რწმუნებულებმა დაარიგეს და დაბრუნდენ, თან ჩამოიტანეს ოფიციალური ქაღალდი, სადაც საველე შტაბი დიდ მადლობას უცხადებს „ზურგს" იმ თანაგრძნობისათვის, რომელიც მან გამოიჩინა ფრონტისადმი: ხვალ 7 საათზე, საღამოს, სასახლეში ქვესტორის კაბინეტში „ფრონტის დღის" მთავარი კომიტეტი იწვევს კრებას, რომელზედაც აუცილებლად უნდა დაესწრენ „ფრონტის დღის" ყველა წევრები, „პროლეტარულ დღის" და „მხედართა დამხმარე კომიტეტის" წევრები. გასარჩევია ფრიად მნიშვნელოვანი საქმეები.

◆ **სტიპენდიები ქალაქის მოსამსახურეთა შვილთათვის.** ქალაქის თვითმართველობის მუშა მოსამსახურეთა აღმასრულებელმა კომიტეტთან არსებული კულტურულ-განმანათლებელი კომისია ამით აცხადებს მოსამსახურეთა საყურადღებოთ, რომ ალმასრ. კომიტ. დანიშნა მოსამსახურეთა შვილთათვის შემდეგი სახელობის სტიპენდიები: 1) ნ. ჟორდანიას 2) ტოლსტოის 3) ნინოშვილის 4) პლეხანოვის 5) აკაკი წერეთლის 6) სანდრო მაისურაძის და 7) ჰოლა ლომთათიძის სახელობაზე. ვისაც სურს მიიღოს აღნიშნული სტიპენდიები უნდა შემოიტანოს ალმ. კომიტეტში შესაფერისი თხოვნა, რომელზედაც უნდა აღნიშნული იყოს: 1) სახელი და გვარი მთხოვნელისა, 2) სად მსახურებს, 3) რა თანამდებობას ასრულებს, 4) რა აქვს ჯამაგირი, 5) ჯამაგირის გარდა აქვს თუ არა რაიმე შემოსავლის წყარო, 6) რამდენი შვილი ჰყავს, 7) რამდენი წლისა არიან, 8) რამდენია მათში სასწავლებელში, 9) რომელ სასწავლებელში არიან, 10) გამოიჩინეს თუ არა სწავლაში ნიჭი 11) რა სქესისა, 12) ჰქონდა თუ არა სტიპენდია. თხოვნები უნდა წარმოდგენილ იქნას 10 ოქტომბრამდე ალმას. კომიტ. მდივანთან.

◆ **სახელმწიფო თეატრი.** დღეს იხსნება საოპერო სეზონი სახელმწიფო თეატრში ქართული ორიგინალური ოპერით ზ. პ. ფალიაშვილისა „აბესალომ და ეთერი". ოპერას სდგავს წუწუნავა, დირიჟორობს ავეტორი. მონაწილეობენ: ბახუტაშვილი შულგინისა, სარაჯიშვილი, ინაშვილი, ვიშემირსკაია და სხვანი. ამ ოპერისთვის დახატულია ახალი დეკორაციები, შეკერილია ახალი ტანსაცმელი, გუნდი გაძლიერებულია. 5 ოქტომბერს დადგმულ იქნება „ებრაელი ქალი", 6 ს «ევგენი ონეგინი», 7-ს «დემონი» ქართულ ენაზე.

◆ **მედიკამენტები სომხეთისთვის.** სომხეთის სასურსათო სამინისტრომ მარსელიდან მიიღო 44 ფუთი მედიკამენტებისა.

◆ **ფრონტის ფონდი.** მივიღეთ სამხედრო სამინისტროს ფეხსაცმელების სახელოსნოს მუშებისაგან „ფრონტის ფონდის" სასარგებლოთ 1410 მ.

◆ **სამგლოვიარო დეპეშა.** გურიის სახალხო სკოლების მასწავლებელთა კავშირის გამგეობა ღრმა მწუხარებას გამოსთქვამს მასწავლებლის სარრა მელიქიშვილის ტრაგიკულათ გარდაცვალების გამო. გამგეობა.

კრებები.

თფილისის ვაჟთა მეორე გიმნაზიის დარბაზში შაბათს, 4 ოქტომბერს, საღამოს 5 საათზე დანიშნულია ამავე გიმნაზიის მოწაფეთა მშობლების საერთო კრება. განსახილველია ფრიად საჭირო საქმეები. გამგეობა უმორჩილესად სთხოვს ყველა მშობლებს დაესწრონ კრებას.

— დღეს, საღამოს 6 საათზე, მეორე რაიონის ბიუროს ბინაზე შესდგება საქართველოს ს. დ. მ. პ. თფილისის ქალთა კომიტეტის წევრების კრება.

— დღეს, საღამოს სრულ 5 ნახ. ს. ს. დ. პარტიის მეორე რაიონული კოლექტივის ბინაზე (ზუბალაშვილის სახელობის სახალხო სახლში) დანიშნულია ახალგაზრდა მარქსისტთა მეორე რაიონის წევრთა და თანამგრძნობთა საზოგადო კრება. ამხანაგების დასწრება აუცილებელია.

— დღეს, საღამოს 4 საათზე დანიშნულია ს. ს. დ. მ. პ. მ-3 რაიონთან არსებული ახალგაზრდა მარქსისტთა ორგანიზაციის წევრთა საზოგადო კრება. გასარჩევია ფრიად საყურადღებო კითხვები. წევრთა დასწრება აუცილებელია.

— კვირას, 5 ოქტომბერს, საღამოს 7 საათზე, წ. კ. გ. საზ. ბინაზე (დამფ. კრების ქუჩა № 5) დანიშნულია აღმოსავლეთ საქართველოს სახალხო და საშუალო სკოლების მასწავლებელთა კავშირების გამგეობათა შეერთებული კრება. განსახილველია: სრულიად საქართველოს მასწავლებელთა ყრილობის სამოქმედო პროგრამა.

ნაც.-დემ. „მუშაობა"*)

(წერილი ხონიდან)

როგორც მოგეხსენებათ ჩვენს ნაციონალ-დემოკრატებს დიდ პრაქტიკულ მოღვაწეებათ მოაქვთ თავი და ჩვენი, სოციალ-დემოკრატების, მუშაობა ხშირად სასაცილოდაც არ ყოფნით. ზოგიერთ გულუბრყვილოთ, სანამ საქმეში არ გამოუცდიათ, მართლაც რაიმეს გამკეთებელ პირებად მოეჩვენება ეს უებრო კრიტიკანები, რომელთაც პრტყელ-პრტყელის სიტყვების რახა-რუხით თითოს მართლაც სწადიათ და უნარიც შესწევთ რაიმე დადებითი მუშაობის წარმოებისა. მაგრამ, როცა ახლო გაეცნობით მათ ნამდვილ სახეს და კბილს გაუსინჯავთ ამ ბაქია ვაჟბატონებს, აშკარად დარწმუნდებით, რომ ეს ხალხი უმეტეს შემთხვევაში მხოლოდ იმიტომ ყვირის, რომ საკუთარი ჯიბე გაისქელოს, თავისი შავი საქმე მიმალ მიჩქმალოს და ამავე დროს სხვის შესახედავად ხალხის ინტერესის დამცველად გამოვიდეს. სად არ გამოაშკარავებულა მათი ფარისევლობა და ორპირობა, მაგრამ ხონში პირდაპირ საარაკოდ შერცხვენ და თავი მოიჭრეს.

ჯერ იყო და სრულიად უმიზეზოდ აუხირდნენ ადგილობრივ კოოპერატივს, რომელსაც ჩვენი ამხანაგები აწარმოებენ და კარგადაც მიყავთ საქმე. ნაციონალ-დემოკრატებს გული უკვდებათ ამის გამო და განიზრახეს საკუთარი პარტიული კოოპერატივის დაარსება. ბევრი ალაყბეს ილარიონ ჟღენტი, აპტყუილეს საზოგადოება. აკაკი ხოშტარია ფულებს მოგვცემს და სოციალისტებას კოოპერატივს მეორე დღესვე გავაქრობთო, მაგრამ ლაყბობა ლაყბობათ დარჩა და ვერც ხონის ნაციონალ-დემოკრატებმა გააკეთეს რამე—ვერ გახსნეს კოოპერატივი; გამოირკვა, რომ მათსავით „სიტყვა ბარაქელა და საქმით არაფელა" ვაჟბატონები ხალხისათვის სასარგებლო საქმეს ვერ გააკეთებენ. მათ შეშვენით მხოლოდ საკუთარ ჯიბეებზე ფიქრი და შრომა, დაბალი ხალხის წინამძღოლობა კი ისე შეშვენით, როგორც მგელს ცხვრის ფარის მწყემსვა.

ამ დამარცხების შემდეგ ქალაქს აუტყდენ: არ გვინდა სოციალ-დემოკრატების მიერ დაარსებული ქალაქი, არ შეგვიძლია გადასახადების გაღება, ძირს ქალაქის თვითმართველობა, მივბეგვოთ მისი მოსამსახურენიო. ეს ბულგანური მუშაობა კარგა ხანს აწარმოეს ჩუმად, მონაწილეობას იღებდენ ისეთი უკაცრავად პასუხია «გამოჩენილი» გვამები, როგორიც არიან ჩვენი საკუთარი ფულის ქათილ-დღეობაზე შეფიქრებული კულაკები და მათი მეთაური ქუთათელაძე, ბლოკატები—აბაშიძე და ლუკა ბახტაძე, ცნობილი გაიძვერა აქციზი ოდიშარია, რომელმაც „საქართველოში" კ. მარტვილელის სახელით საზიზღარი წერილი მოათავსა ხონის შესახებ და სხვა ბნელი ძალები. ბევრი ამღვრიეს ხალხში წყალი, ბევრი სიცრუე ავრცელეს, მაგრამ დაბალი ხალხი დროზე მიუხვდა ამ ვაჟბატონებს ოინებს, გაიგო, რომ ისინი ხალხის სასიკეთოს არასდროს აკეთებდნენ და კიდეც შეაქციეს მათ ზურგი. ასე დამარცხდნენ უბადრუკი ხონის ნაციონალ-დემოკრატები ორჯელ. მაგრამ ეს არ იკმარეს და მესამედ ერთიანად გაშიშვლდნენ და მთელი საზოგადოების თვალშიაც სამუდამოდ დაიმარხნენ. ეს ამბავი მოუხდათ ადგილობრივ ბანკის კედლებში. ამ ბანკის თავმჯდომარეა „ცნობილი" „ექიმი" მათე ბახტაძე, რომელიც ნაციონალ-დემოკრატებს აქ პირველ კაცად ყავთ მიჩნეული და ქალაქის საბჭოში ხმოსნადაც კი აირჩიეს. ბატონი მათე, საზოგადოდ ხონის ჩარჩებისთვის დიდი ავტორიტეტია და მუდამ ხელით ატარებდნენ მას. მათეს კომერციული ჭკუა და საქმიანობის უნარი აქაურ ვაჭრუკების თვალში პირდაპირ სამაგალითოა, მათე ბახტაძე და ფინანსისტობა ხონის მეტარნეებს სინონიმებად მიაჩნიათ. ვინც კარგად იცნობს ამ ექიმს, მისთვის ეს ამბავი სასაცილო იქნება, მაგრამ ვაჭრებს აბა ვინ შეაცვლევინებს მასზე გულს, სული სულს იცნობსო,—ნათქვამია. დღემდის ბ-ნ ბახტაძეს ასე თუ ისე მაღლა ეჭირა ჩარჩული დროშა და მრავალი ქანქარი ჩასტენა ვაჭრუკების ჯიბეებში, მაგრამ სრულიად მოულოდნელად კი აღმოჩნდა, რომ ბ. მათეს საკუთარი თავიც არ დაუვიწყნია და მისი ლოცვა-კურთხევით ბანკთან ახლო მდგომ პირებს ძალიან მოუთბიათ ხელი: გამგეობის ერთ წევრს, ნაციონალ-დემოკრატების ბურჯთაგანს ლუკა სანოძე ხიროგას 62 ათასი მანეთი უსესხებია თავისივე თავისთვის, წაუღია ამავე სახით მეორე წევრსაც, წაუღია წვრილ მოსამსახურეებსაც: კასირს, მოანგარიშეს და სხვა და მერე როგორ წაუღიათ—არა ათასობით, არამედ ათი ათასობით. და ეს იმ დროს, როდესაც მთხოვნელებს წარბ შეუხრელად ეუბნებოდენ: ფული არ არის ბანკში და რა უნდა მოგცეთო. სხვებს არ აძლევდენ და თითონ კი უკანტროლოდ ანიავებდენ მიბარებულ ფულებს. ყოველივე ამას აშკარად ხედავდა ბ. მათე, იცოდა რა ხდებოდა ბანკში, მაგრამ ის ყველაფერ ამას ხელს უწყობდა, თავზე ხელს უსვამდა მცარცველებს და ამავე დროს კი პრტყელ-პრტყელ სიტყვებს ლაპარაკობდა საწყალი ხალხის შებრალების შესახებ. მაგრამ მისს ფარისევლობასაც ბოლო მოეღო, დღეს უკვე გამოჩნდა, რომ თეთრი კბილის უკან შავი გული იფარებოდა და ბატონი მათეები, სანოძეები, აბაშიძეები და სხვადასხვა ჯურის წუწკალა—ვექილები ხალხის ვითომდა დასაცავად იმიტომ გამოდიან, რომ ამით დამალონ საკუთარი შავი სახე და მარჯვეთ აწარმოვონ ბნელში ხელის ფათური და ხალხის ტყავება. ვისაც საეჭვოდ მოეჩვენება ჩვენი სიტყვები და კიდევ ჰგონია, რომ ჩვენი ნაციონალ-დემოკრატები საწყალი ხალხისთვის ზრუნავენ, კარგად ჩაუკვირდენ იმ გარემოებას, თუ როგორ გაძარცვეს მათ ხონის ბანკი და საქვეყნო საქმეზე ყვირილის დროს როგორ მოაკვარახჭინეს საკუთარი ჯიბის გასქელების საქმე. ამ ვაჟბატონებს თითონ არც რაიმე საქმის გაკეთება შეუძლიათ და ამავე დროს მართლა სახალხო მოღვაწეებსაც ხელს უშლიან: კოოპერატივს აქცევდენ, მერე ქალაქს ეკვეთენ, ხოლო ის დაწესებულება კი, რომელიც მათ ხელში იყო, საკუთარი კეთილ-დღეობის საგნად აქციეს. კოოპერატივიც ამავე მიზნისთვის უნდოდათ, ისიც ასე უნდოდა გამოეჭამათ და ხალხი მოეტყუებინათ, ქალაქის არსებობაც ამიტომ ეჯავრებათ მათ. აბა ერთი ეს ვაჟბატონი აირჩიეთ ჩვენი ქალაქის ბატონ-პატრონათ, მაშინ თუ რაიმე სთქვან ქალაქის წინააღმდეგ! მაშინ მშვენივრად მოიკალათებენ და მადიანათ დაიწყებენ საზოგადო საქმით საკუთარი ჯიბეების ავსებას. ჩვენმა დემოკრატიამ უნდა იცოდეს, რომ როცა ნაციონალ-დემოკრატი რაიმე დაწესებულებას ებრძვის, ეს იმას ნიშნავს, რომ მას მადა აქვს გახსნილი და უნდა მიუჯდეს საზოგადო ხაჭაპურს. მაგრამ ნურას უკაცრავათ, თუ ცხვრის ტყავში გახვეულ მგელი სიახლოვეს არ მივიკაროთ.

ძველი.

*) ამ წერილის დაბეჭდვა ჩვენდა დამოუკიდებელ მიზეზების გამო დაგვიანდა. რედ.

უშეთის მაზრის მდგომარეობა

როდესაც კითხულობთ გოგოლის „ფა-ჯას“, ეცნობით ბედისგან განწირულს, ბეჩავებულს აკაკი აკაკიევიჩს, რო-ლსაც ფარაჯის შესაკეთებლადაც კი ირდება ორიოდე გროშის დაზოგვა,— ღით იმოსებით; ადამიანი და სი-ცხლე ჰკარგავს ყოველგვარს ღირე ლებას. თქვენ გულს გიკლავთ თერ- სიტყვები აკაკი აკაკიევიჩისადმი მი-რთული: „არაფერი ეშველება თქვენს რაჯას, მთლად გაწყალებულია, ახა-ს შეკერვა დაგჭირდებათ“.. თქვენ ით, რომ ეს სიტყვები ბასრ ლახვრად სობა გულში ბეჩავ აკაკი აკაკიევიჩს, ს უარესად მოეშხამება: ის ბუნდი ოვრება, რომელსაც ალონლიალებდა ცოდავობით.

ამინელს დამცირება დაცინვაში მსახუ-ებდა, რათა ორიოდე გროში ეშოვნა ვის სარჩენად და ახლა ფარაჯის გა-ცვლა უხდება... მერე საიდან იშოვ-ს საიმისო ფული, საიდან?..

თუ ასე გვანაღვლიანებს პატარა, ძა-იან პატარა მოხელის ბედი, როგო-ილა უნდა იყოს ნაღველი, როცა ითს მდგომარეობაში ვხედავთ მთელს ხას...

დუშეთის მაზრა!.. იგი აკაკი აკაკიე-ჩსავით უმწეოა, უბედური, ყველგან აბალ ღობედ მიჩნეული, ყველასთვის ავში საფარულებელი, ყველას მონა და ვალ წარბში შემყურე...

რომ არსაიდან იყო შველა—დუშე-ის მაზრამ ყველა ზომები მიიღო, რომ ვისი ბეჩავი ძალებით როგორმე ოლს წასულიყო, გახუნებულ-დაკონკი-ი ნაჭრებით როგორმე შეემოსნა გო-ბრივ-ქონებრივი სიშიშვლე; მაგრამ იდმა ბატონმა, აუცილებლობამ, უწყა-ოდ გამოუცხადა: ამ საცოდაობით ონს ვერ გახვალ, ნიათ გამოლეულ-აქინულს სახსრებს ვერ დაითბობ, თუ ალი ძალები არ მოიხმარე, ახალი ხოვრება არ დაიწყე“-ო. აბა რა ქმნას მე-ბნელ მაზრამ, რა წყალში ჩა-არდეს, როცა ღარიბია იგი, საშინ-ად ღარიბია... არავისა სურს მიჰხედოს, ელი გაუწოდოს, ნუგეშინი სცეს...

ამას წინათ მოხდა ერობათა ყრილო-ა. როდესაც დაიწყო მოხსენებანი ად-ილებიდან, სხდომის დარბაზი შვების ხივებით აჩახჩახდა, აბრწყინდა; ნეტა-ების ჩიტუნები ჟუნდ-ჟუნდათ აიშალ-ენ და მორთეს ტკბილ-საიმედო ჟრია-ული... ცხადი იყო, რომ ერობანი ნდგომოდნენ დიად ალმშენებლობითი უშაობას და ღრმად დარწმუნებული ყვნენ, რომ ხუთიოდე წლის შემდეგ აქართველო ფენიქსებრ განახლებულს ახეს მიიღებდა და მტერსაც კი დაუტ-ბობდა გაბოროტებულს გულს.

უყურებდი გაბრწყინვებულს სახეებს ომხსენებლებისას, ვადარებდი დუშე-ის მწირს მაზრას, რომელიც თითქმის თელი საუკუნით არის ჩამორჩენილი ურიისა და სხვა განათლებულს კუთ-ებზე და ვკვნესოდი მწარეთ... ვკვნე-ოდი...

რა მოხსენება უნდა გამეკეთებინა სვე-ბედურ დუშეთის მაზრაზე, როცა გი-ორგი ქუჩიშვილის საპყარის ჩივილის ეტს ვერ ვახერხებდი:

არ ვიცი..
არ მახსოვს...
სიმშილი...
სიბნელე...
ვაიმე...
ვიქცევით...
გვიშველეთ...
გვიშველეთ...

მე უხმოდ ვლუღლუღებდი: მეგობრე-ო, მეგობრებო, დუშეთის მაზრაც ქვენი ძმაა... მიჰხედეთ, მიაშველეთ ულტურული ძალები... დაეხმარეთ... ად ივიწყებთ, რომ ამ მაზრაზე ბევ-ითაა დამოკიდებული საქართველოს ესპუბლიკის ყოფნა არ ყოფნის სა-ითხი...

სამხედრო გზა და დარიალის ხეობაა ს კარები, რომელსაც მოსდგომია და აშმაგებული მუქარით აწვება შავი ეაქცია... ღმერთმა ნუ ჰქნას და დუ-შეთის მაზრის გლეხობას რომ ილაჯი აუწყდეს, რომ მთლად დაჰკარგოს ჩვე-ი სიყვარული და იმედი—ეს კარი ამალ გაიხსნება და სულიან-ხორციანად დავილუპებით...

რა თქმა უნდა ეს არ მოხდება... და-იალის კარები ჩაკეტილია სიმტკიცის ა თავგანწირულების კლიტით... და-იალს იცავს დუშეთის მაზრის გლეხ-ბისგან შემდგარი ნორჩი გვარდია და აზბეგის კლდეებსავით მაგარი და ძალ-ულოვანი მოხევენი..

ასეთია თავ-გამოდება იმ ხალხისა, ომელიც ბნელია გონებრივად, უილა-ოა ნივთიერად. იგი უფრო გაიზრდე-ა, უფრო გამხნევდება, თუ დავეხმარე-ით, გავამხნევებთ—მივცემთ განათლე-ულს ხალხს, რომელნიც ანთებულ ჩი-აღდნებით მოეხმარებიან... ამას ვემუ-არებოდი ერობათა ყრილობის წევ-ებს, მაგრამ ღმერთმანი, ღმერთმანი, ყველანი კარგები იყვნენ, მაგრამ მაინც არ ესმოდათ ესა... მარტო თანაგრძნო-ით დაგვიწყეს ყურება, თითქოს ეს აგვათბობდა, დაგვაპურებდა...

რა ნუგეშში უნდა მეცა ამის შემდეგ დუშეთის მაზრისათვის? მეძნელებოდა იქ დაბრუნება, მაგრამ მოვალეობა უფრო ძლიერი იყო, დავბრუნდი მაზრაში და უფრო სერიოზულ მდგომარეობაში დამხვდა, უარესად ჩაფლულიყო სავალალო ყოფაში.

მართალია, ჩემი ჩივილი მუდამ დარჩენილა ცარიელ სიტყვიერებათ, მაგრამ ერთხელ, ერთხელ კიდევ ამოვიღებ ხმას.. დუშეთის მაზრის საშინელს მდგომარეობას, მისს გაჭირვებას გავაცნობ ქვეყანას და მერე მან იცის და მისმა სვინიდისმა, მიჰხედავს თუ არა..

(დასასრული იქნება)

დ. თურდოსპირელი

სატარიფო პალატა

2 ოქტომბრის სხდომა.

ფასების ცვლილება

მუშათა სექციის თავმჯდომარე ამხ. დობორჯგინიძე იძლევა შეკითხვას, რატომ არ არის დღის წესრიგში შეტანილი საკითხი ფასების ცვლილების შესახებ. სატარიფო პალატის თავმჯდომარე განმარტავს, რომ ეხლა სანიტარულ გადასახადის შემოღების გამო ბაზარზე საქონელზე თასმა ძლიერ აიწია. სტატისტიკური განყოფილებას შეუძლებლათ მიაჩნია ეხლა ამ ფასების მოძრაობაზე ცნობების მიცემა. საჭიროა დაცდა მანამ, სანამ საქონელზე ფასები ერთნაირ გამორკვეულ სახეს არ მიიღებს და მაშინ შეიძლება გამორკვევა საქონლის გაძვირების კოეფიციენტისა.

დობორჯგინიძე აღნიშნავს, რომ ამ უკანასკნელ ხანებში ცხოვრება გაძვირდა არა ნაკლებ 30% ისა. ეს გარემოება ძლიერ აღელვებს მუშებს და ამიტომ საჭიროა სტატისტიკურმა განყოფილებამ ამ მოკლე ხანში გაგვაცნოს თავისი დასკვნა ამ საკითხზე.

მადღისონი წინადადებას იძლევა დაკმაყოფილდეს სხდომა პალატის თავმჯდომარის განმარტებით, მით უმეტეს, რომ ქალაქის გამგეობამ გადასდგა ნაბიჯი ამ ვაჭრების თავგასულობის ასალაგმავად, თუ შეუძლებელი შეიქმნა საქონელზე ფასების დაწევა, მაშინ სატარიფო პალატა შეუდგება ცხოვრების გაძვირების საკითხის გარჩევას.

ი. გოლდმანი ამბობს, რომ სატარიფო პალატის პრეზიდიუმი ძლიერ დააფიქრა საქონელზე ფასის ზრდამ და თვალყურს ადევნებს ბაზარს, მაგრამ ჯერ არ ადგენს შესაფერ მოხსენებას: ის უცდის შედეგებს იმ მთელ რიგ ზომებისა, რომელნიც მიღებულია ბაზარზე საქონელზე ფასის დასაწევათ.

ხანდანოვი აღნიშნავს, რომ სატარიფო პალატის თავმჯდომარის მიერ გამოთქმული ოპტიმისტური მოსაზრებანი, ნიადაგს მოკლებულია. ცხოვრების გაძვირება არის შედეგი მთავრობის ფინანსიური პოლიტიკისა და მუნიციპალიტეტის მოქმედების, რომელიც ანადგურებს ვაჭრობა-მრეწველობას. არსებობის შენარჩუნების ინტერესები მოითხოვს წარმოებისაგან, რომ ის შეეგუოს ამ პოლიტიკას. ეს კი შეიძლება მხოლოდ საქონელზე ფასების აწევით. სატარიფო პალატამ უნდა გამოსთქვას სურვილი ამ ფინანსიური პოლიტიკის შეცვლის შესახებ.

დობორჯგინიძე წინააღმდეგია ხანდანოვის წინადადების და ამბობს, რომ საკითხი შესახებ მთავრობის მიერ წარმოებულ ფინანსიურ პოლიტიკისა და აგრეთვე მუნიციპალიტეტის მოქმედებისა არ შედის სატარიფო პალატის კომპეტენციაში.

კამათის შემდეგ დაადგინეს, ეს საკითხი, სტატისტიკურ განყოფილების მოხსენებაზე, გადაეცეს გასარჩევათ პრეზიდიუმს.

მიღებულ იქნა წინადადება ინჟინერ ბრაილოვსკისა, რომ შეიკრიბოს ცნობები ხელფასის მომატების ცხოვრების გაძვირებაზე გავლენის შესახებ და აგრეთვე ხანდანოვის წინადადება, იმის შესახებ, რომ გამორკვეულ იქნას ტარიფების და სხვა ფაქტორების გავლენა წარმოებაში, მუშათა რიცხვის შემცირების საქმეში, მუშებისათვის იაფი სურსათის მიწოდება.

ამხ. აბდუშელიშვილი ამბობს, რომ ამ სხდომაზე წარმოდგენილ უნდა იქნეს მუშათათვის იაფ ფასებში სურსათის მიმწოდებელ კომისიის მოხსენება.

ი. გოლდმანი განმარტავს, რომ დასახელებულ კომისიას არ შეეძლო მუშაობა, ვინაიდან წევრები ამ კომისიისა —კერძო წარმოებათა წარმომადგენლები—არ მოდიოდენ სხდომებზე. საერთოდ კერძო წარმოებათა წარმომადგენლები, ამ უკანასკნელ ხანებში არ ესწრებიან სატარიფო პალატის სხდომებს და აგრეთვე პალატის კომისიების სხდომებს, რასაც უნდა მიექცეს სათანადო ყურადღება.

აზრთა გაცვლა-გამოცვლის შემდეგ შედის წინადადება, დასმულ იქნას დღის წესრიგში საკითხი მწარმოებელთა ორგანიზაციის სატარიფო პალატისადმი დამოკიდებულების შესახებ.

ტარიფების დამტკიცება.

შემდეგ დამტკიცებულ იქნა სამუშაო ხელფასის შემდეგი ტარიფები: 1) ოფიცერთა საზოგადოების მოსამსახურეთა, რომელთა ჯამაგირებიც გაუთანასწორდა კოოპერატივების მოსამსახურეთა ჯამაგირებს; 2) მოსამსახურეთა; 3) მუშათა საწყობების მოსამსახურეთა; 4) ქალაქის კავშირის დურგალ-ხელოსანთა; 5) რუსეთის დამზღვევ საზოგადოების მოსამსახურეთა; 6) ყუთების დამზადებელ სახელოსნოს მუშების, რომელთაც მოემატათ ჯამაგირები საერთო წესით, ე. ი. 35 პროცენტით, მიუხედავად ამ წარმოების კატასტროფიულ მდგომარეობისა. თუთუნის ქარხნისთვის წარმოების შემცირების გამო, მათი ხელფასი უდრის დღეში 55 მ-დან 90 მანეთს. 7) ადელხანოვის მუშების, რომელთა ხელფასი უდრის 75 მან. თითეულ წყვილ ფეხსაცმელის შეკერვაში. ამ ქარხნის პატრონებმა შეიტანეს წინადადება, რომ ხელფასი ყოფილიყო 61 მან 600 მან. ფეხსაცმელის შეკერვაზე, მაგრამ პრეზიდიუმი მტკიცეთ იდგა მის მიერ წამოყენებულ 75 მან-ზე., ვინაიდან ეს ხელფასი წარმოადგენს უმნიშვნელო პროცენტს ფეხსაცმელის ფასის შედარებით და ამიტომ მან არ უნდა მოახდინოს გავლენა ფეხსაცმელის გაძვირებაზე. 8) სამხედრო სასწავლებლის მოსამსახურეებს, რომელთა ჯამაგირები გაუთანასწორდა სამხედრო უწყების თავისუფლად დაქირავებულ მოსამსახურეთა ჯამაგირებს. 9) არტისტიულ საზოგადოების სცენის მემანქანეს. 10) შავი ქვის მრეწველთა ყრილობის საბჭოს მოსამსახურეთ. ამ წარმოების გამგის ჯამაგირი უდრის 8,000 მან. და დანარჩენ მოსამსახურეთა ჯამაგირი კი არ აღემატება სხვა წარმოებაში მოსამსახურეთა ჯამაგირებს. 11) მიხაილოვის საავადმყოფოს, საბებიო ინსტიტუტის (ოლღას), საქველმოქმედო და სულით ავადმყოფთა სახლის ყველა კატეგორიის მუშა-მოსამსახურეებს. მიიღეს რა მხედველობაში, რომ ამ ზემო ჩამოთვლილ დაწესებულებებს ინახავს სახელმწიფო, იქ მოსამსახურეთა ჯამაგირები გაუსწორეს სახელმწიფო დაწესებულებათა მოსამსახურეების ჯამაგირებს.

მიხეილის საავადმყოფოს მთავარ ექიმის ჯამაგირი უდრის 1,500 მან. ორდინატორების—1,400 მ.—1,100 მან. იმ მოსამსახურეთა ჯამაგირები, რომელთაც ეძლევათ საჭმელ-სასმელი და ბინა, უდრის—600—400 მანეთს.

თუთუნის ქარხანაში მოსამსახურეთა შესახებ.

გამოქვეყნებულ იქნა თუთუნის ქარხნებში მოსამსახურეთა შუამდგომლობა სატარიფო პალატის იმ დადგენილების გადახედვის შესახებ, რომლითაც მუშათათვის იაფ-ფასებში სურსათის მისაწოდებლათ არსებულ ფონდში 25 პროც. მომატების გადარიცხვის იყო საჭირო, რომელ მომატებასაც თუთუნის ქარხანაში მომუშავენი ღებულობდნენ მექარხნეებთან შეთანხმებით, სატარიფო პალატის დადგენილების თანახმათ დაწესებულ ნორმის გარეშე.

სატარიფო პალატამ განიხილა რა შუამდგომლობა, ვერ სცნო იქ წამოყენებული მოტივები საყურადღებოთ და დასტოვა ის უშედეგოთ, ხოლო ამ ფონდის გასაძლიერებლათ დადგინა, ეს 25% გაიღოს ორივე მხარემ ცალცალკე.

კომისიების შესახებ.

სატარიფო პალატამ მიაქცია ყურადღება იმ გარემოებას, რომ წარმოების სხვადასხვა მხარის გამოსარკვევათ არჩეული კომისიების მუშაობა ვერ არის ინტენსიური ამ სფეროში, რაც აიხსნება იმით, რომ კერძო დაწესებულებათა წარმომადგენლები არ მოდიან სხდომებზე. ამაზე აზრთა გაცვლა-გამოცვლის შემდეგ დადგენილ იქნა, რომ პრეზიდიუმმა გამოარკვიოს კომისიის ასეთი ნელი მუშაობის მიზეზები დაწვრილებით და მიიღოს საჭირო ზომები მის სასურველ ნიადაგზე დასაყენებლათ.

მწარმოებელთა სექციის სატარიფო პალატისადმი დამოკიდებულების შესახებ.

ამხ. აბდუშელი აღნიშნავს, რომ უკანასკნელ ორი თვის განმავლობაში სატარიფო პალატის საქმეები შეჩერებულ იქნა იმის გამო, რომ მწარმოებელთა სექციას არ ესწრება სხდომებს. ეს არ შეიძლება აიხსნას მათი გულციობით. განსაკუთრებით ეტყობა, რომ მათ არ სურთ მოსვლა მუშათათვის იაფფასიანი სურსათის მიმწოდებელ კომისიის სხდომაზე. თუ მექარხნეთა საზოგადოებას მიზნათ არა აქვს სატარიფო პალატის გაუქმება, მაშინ მან ვალდებული უნდა გახადოს თავისი წევრები დაესწრონ სხდომებს, წინააღმდეგ შემთხვევაში ასეთი წევრები შესცვალოს სხვებით.

გოლდმანი უერთდება წინა ორატორის წინადადებას და წინადადებას აძლევს იქ მყოფ კერძო წარმოებათა წარმომადგენელ ხანდანოვს, მიიღოს შესაფერი ზომები არა სასურველ შედეგების თავიდან ასაცილებლად, ვინაიდან სატარიფო პალატის დაშლა სასურველი არ იქნება თვით მწარმოებელთათვის.

ხანდანოვი აღნიშნავს, რომ კერძო წარმოებათა წარმომადგენლების კომისიის სხდომებზე დაუსწრებლობა აიხსნება არა რაიმე წინასწარ განზრახვით, არამედ შემთხვევითი ხასიათისაა. სატარიფო პალატამ აცნობოს მექარხნეთა საზოგადოებას, რომ მან გამოგზავნოს თავისი წარმომადგენლები სხდომაზე.

უცხოეთი

უთანხმოება საფრანგეთის სოციალისტურ პარტიაში.

დეპუტატი სენი ნეკტუ თავის წერილში სოციალისტური პარტიის მდივნისადმი შემდეგნაირათ ასაბუთებს თავის გამოსვლას პარტიიდან:

«მიუხედავად იმისა, რომ მე დიდ პატივს ვსცემ იმ პარტიას, რომელსაც 25 წელიწადი ვეკუთვნოდი, მაინც უსარგებლოთ მიმაჩნია ჩვენი უთანხმოების პარტიული სასამართლოსათვის გადაცემა. ჩვენი უთანხმოებანი იმდენათ ღრმა არის, რომ შეთანხმების მიღწევა შეუძლებელია. მე სოციალისტურ პარტიაში ყოველთვის ვხედავდი ხელმძღვანელს იმ მოძრაობისა, რომელიც მისწრაფვის წარმოების საუკეთესო ორგანიზაციის შექმნისაკენ.

„ამ ჟამათ ეს შეხედულება პარტიის უმრავლესობის მიერ უარყოფილია. კლასობრივი ბრძოლა, რომელსაც უყურებდით როგორც საშუალებას, ამ ჟამათ ცნობილია, როგორც თვით მიზანი და ხშირად მას სცვლის კლასობრივი ზიზღი. ამის შედეგია ის, რომ უდიდესი სოციალური პრინციპის ადგილს ხშირად იკავებს პლებეების აღშფოთების გრძნობა.

„ომის დროს ბევრ ჩემს ამხანაგებს არ სწამდათ გამარჯვების მიღწევა, ნაწილს ამხანაგებისას არც კი უნდოდა ეს გამარჯვება და ფიქრობდენ, რომ საფრანგეთის დამარცხება გააადვილებს სოციალიზმის განხორციელებას პროლეტარიატის დიკტატურის საშუალებითო.

„ასეთი შეხედულებანი ძლიერ ეწინააღმდეგებიან დემოკრატიის იდეას, ამიტომ მე არ შემიძლია მათ (შეხედ.) შეურიგდე. მე დიდხანს ვებრძოდი მათ ჩემი ოლქის სექციაში, მაგრამ რუსეთის ამბებმა, რომელსაც ზოგიერთნი საფრანგეთის პროლეტარიატს ვარდის ფერებში უხატავენ, როგორც სოციალიზმის ბედნიერათ გამოყენებას, შეიტანეს საფრანგეთის მუშათა რაზმებში იმდენი ფანტასტიური, რომ გონებრივმა საბუთებმა დაჰკარგეს ყოველგვარი „დაჯერება«.

„ჰუმანიტე“ ამ წერილის შესახებ აღნიშნავს: ნეკტუ დიდიხანია, რაც არ ეთანხმება თავის ოლქის სოციალისტურ ორგანიზაციას. ახლა კი მან გადასწყვიტა პარტიიდან გამოსვლა. ჩვენ ვწუხვართ მის გადაწყვეტილების შესახებ, ვწუხვართ აგრეთვე იმ სიტყვების გამო, რომელიც მან წასვლის დროს სთქვა. უნდა ვაღიაროთ, რომ ეს სიტყვები უსამართლოთაა ნათქვამი. მას ეს არ უნდა ჩაედინა. ასეთი სიტყვები ჩვენ ხშირათ გაგვიგონია სოციალიზმის მტრებისაგანო“.

გერმანიის ჯარები ბალტიის მხარეში.

გავასის სააგენტო იუწყება: „ფრეინგეიტ“-მა (დამოუკიდებლების ორგანოა) დაიწყო კომპანია ბალტიის მხარეში შეიარაღებული ძალის განუწყვეტელი გაგზავნის წინააღმდეგ. „ფორვერტსი“ და „ბერლინელ ტაგებლატი“-ც აღიარებენ, რომ ამით რაღაცა არანორმალური საქმე კეთდება.

ლიბერალური ბურჟუაზიის ორგანოც წინააღმდეგია ბალტიის მხარეში ჯარების გაგზავნისა. მას განსაკუთრებით აშინებს ის გარემოება, რომ ამ მხარეში იგზავნება ჯარები კონტრ-რევოლიუციონური და რეაქციონური აფიცრების ხელმძღვანელობით. გენ. გოფმანის პიროვნება შიშს აძლიერებს.

გერმანიის ქალაქებში ნაციონალური გვარდიის რეაქციონური ხასიათი მოწმობს, რომ მონარქიული მოძრაობა იზრდება. („ჰუმანიტე“ 28 აგვისტო).

დამოუკიდებელ სოც. დემ. გადადგომა.

იმ განხეთქილების გამო, რომელიც მოხდა ბერლინის მუშათა დეპუტატების საბჭოში სოციალისტების უმრავლესობის და დემოკრატების ერთი მხრით და მეორეს მხრით დამოუკიდებელ და კომუნისტების ფრაქციებს შორის, უკანასკნელთა ფრაქციების წევრების კრებამ მიიღო წინადადება, რომლის ძალით ყველა დეპუტატმა, დამოუკიდებელთა პარტიის წევრებმა, თავიანთ რწმუნებაზე უარი უნდა სთქვან. „ფორვერტსი“ ამის გამო სწერს: „ჰააზე, გოფმანი, გეილი და ეიხგორნი თავიანთ რწმუნებაზე უარს ამბობენ და მათ ადგილს არავინ დაიჭერს მათი სიიდან. პარლამენტი და კომუნალური საბჭოები იწმინდება დამოუკიდებლებისაგან. („ჰუმანიტე“, 28 აგვისტო).

ახალი ინტერნაციონალი.

„ფრეიჰეიტი“ იუწყება, რომ დამოუკიდებელ სოციალდემოკრატების კომიტეტმა გახსნა დისკუსია ლიუცერნის კონფერენციის მუშაობა-მოქმედების შესახებ: კომიტ. შეუძლებლადსცნობს იმ ინტერნაციონალში ყოფნას, რომელიც მეუმრავლესე სოციალისტებს სცნობს. კომიტეტი საჭიროდ აღიარებს გაგრძელდეს აზრთა გაცვლა გამოცვლა ყველა ქვეყნის რევოლიუციონურ ელემენტთა შორის, რომ გამოიმუშავებულ იქნას საერთო ტაქტიკა და შესაძლებელი გახდეს ისეთი ინტერნაციონალის დაარსება, რომელიც გააერთიანებს ყველა ქვეყნის მუშათა კლასს და დაეყრდნობა ჰეშმარიტ რევოლიუციონურ საფუძველზე. საბოლოო გადაწყვეტა უნდა მიენდოს კონგრესს, რომელიც ჟენევაში იქნება მოწვეული. („ჰუმანიტე“, 28 აგვისტო).

შეერთებული შტატები და ოსმალეთი.

ვაშინგტონიდან დეპეშით გვატყობინებენ, რომ ამერიკის სამანდატო კომისიამ გადასწყვიტა წინადადება მისცეს საზავო კონფერენციას იმის შესახებ, რომ შეერთებულ შტატებს გადაეცეს სამი მანდატი ცალ ცალკე სირიაზე, მესოპოტამიაზე და ოსმალეთზე. მანდატების შესასრულებლათ ამერიკული ჯარების გაგზავნა არ არის საჭირო. წესრიგის დაცვა შეიძლება ადგილობრივი პოლიციის საშუალებით. კომისია აცხადებს, რომ საერთაშორისო ზავის საქმე განსაცდელში იქნება, თუ ყველა სამი მანდატი არ მიეცა შეერთებულ შტატებსო. („ჰუმანიტე“).

ინგლისის ჯარების დემობილიზაცია.

ლონდონიდან გვატყობინებენ, რომ დროებით შერიგების გამოცხადებიდან 3 სექტემბრამდე მოუხდენიათ დემობილიზაცია 134,954 ოფიცრების და 3,081,088 ჯარის კაცების.

(„სტამბული“, 11 სექტემბერი)

მე 3 ინტერნაციონალის წინააღმდეგ.

შვეიცარიის კანტონ დე-ვოს სოციალისტების არა ჩვეულებრივმა ყრილობამ (დიდმა უმრავლესობამ) გამოსთქვა მე 3 ინტერნაციონალში შესვლის საწინააღმდეგო აზრი. ყრილობამ მიიღო რეზოლიუცია, რომელშიაც ნათქვამია, რომ სოციალისტური იდეალი განხორციელებულ უნდა იქნას დემოკრატიის და თავისუფლების საშუალებით და არა ძალადობის მეთოდით, რომელიც ეწინააღმდეგება სოციალიზმის რაობასო.

(„სტამბული“, 11 სექტემბერი.)

დემოკრატების შესვლა გერმანიის მთავრობაში.

«ბერლინელ ტაგებლატი» სასურველად აღიარებს დემოკრატების შესვლას გერმანიის მთავრობაში და სწერს: «დემოკრატიული პარტია შემდეგ პირობებს წამოაყენებს: ის მოითხოვს მინისტრთა საბჭოს განახლებას და ვიცე პრეზიდენტის ადგილს თავისი წევრისათვის. ის მოითხოვს აგრეთვე, რომ ერცბერგერის გავლენა ჩაყენებულ იქნას სათანადო ჩარჩოებში.

სპეკულიაცია სახელმძღვანელოებით

მოწაფეობა სწავლის ფერხულში ჩაება და სახელმძღვანელოების გარეშე შეიქნა დავა. ეს ჩვეულებრივი მოვლენა, ომის დაწყების დღიდან არ შორდება ჩვენს დედა ქალაქს. სახელმძღვანელოების კრიზისით სარგებლობს მრავალი პიროვნება და ცდილობს იგიც სპეკულიაციის საგნათ გადააქციოს. სწავლის დაწყებისას ყველა ნახავდა ჟუარებელ მოწაფეობას, სახელმძღვანელოების გამყიდავთა როლში, აგრეთვე კერძო პირებს, რომლებიც ყიდულობდენ და ჰყიდდენ მეტად საჭირო სახელმძღვანელოებს ჩარჩულ წესით. მათის მეცადინეობით წიგნებზე ფასმა შესამჩნევათ იმატა და ასე გაჭირვებული მოწაფეობა უფრო დიდ გაჭირვებაში ჩააყენა.

ასე იქცევა ზოგიერთი წიგნის მაღაზიებიც, მაგალითად წიგნი, რომელიც წ. კ. გ. საზოგადოებაში 10 მანეთი ღირს, მერკვილაძე (მაღაზია „ცოდნა“) 20—25 მანეთ ნაკლებ არ დაგითმობთ, მეტადრე თუ შენიშნა, რომ ზემოხსენებული წიგნი წ. კ. გ. საზ—ბას გამოლევია.

აქ მოვიყვანთ ცხრილს, რომ უფრო ნათელი გახდეს ჩემი აზრი:

წიგნები: 1) ჯანელიძისა—ფიზიკა, I ნ.—წიგნს აწერია ფასი 10 მან., წ.-კ. გ. საზოგადოება ჰყიდის 10 მან., მერკვილაძესთან ფასობს 20 მან.; 2) ვ. ყიფიანისა—დაწყებ. ალგებრა—ფასი აწერია 4 მან., წ.-კ. გ. საზოგადოება ჰყიდის 5 მ. 30 კაპ., მერკვილაძესთან ფასობს 20 მ.; 3) ცაგარეიშვილისა—გეოგრაფია: აზია, აფრიკა, ამერიკა—ფასი აწერია 4 მან., წ.-კ. გ საზოგადოება ჰყიდის 4 მ. 15 კაპ., მერკვილაძესთან ფასობს 20 მან.

დიდი სტატისტიკის მოყვანა სხვადა სხვა მიზეზების გამო ვერ შევძელ. აქაც ბრალი მერკვილაძეს უდევს: როდესაც ფასებს ვთხოვდი, მან მიპასუხა: თუ იყიდით გეტყვით, არა და თქვენი ლაყბობისთვის არა გვცალიანო.

ასეა სხვა მრავალ წიგნის მაღაზიებშიც. ამიტომ ჩვენ გვსურს ერთ გარემოებაზე მიუთითოთ ბ-ნ ავტორებს და გამომცემლებს: მათ თავისი თავი უნდა მოვალედ ჩასთვალონ თავიანთ წიგნების ეგზემპლიარები სრულად ... ხოლმე ისეთ საზოგადო დაწესებულებებს, როგორიცაა წ. კ. გ. საზოგადოება. იქ სიძვირისაგან ... დიან ხალხს ... რები, როგორიცაა ... ერად სარგებლობს ... რეობით და ისედაც გაღარიბებულ მოწაფეობას, სულს აცლიან.

გოგია ნადირაშვილი.

ს.-დ. პარტიაში

ხევი. ხევის რაიონში (ყაზბეგი) დაარსდა ოთხი ს. დ. ორგანიზაცია, სახელდობრ: სნოს, გერგეთის, სიონის და ყაზბეგის. ოთხივე ორგანიზაციაში წევრები ირიცხება ჯერ-ჯერობით 80 კაცი. მუშაობა ოთხივე ორგანიზაციებში სწარმოებს ნორმალურათ, აქვთ თავიანთი ბეჭდები, საწევრო წიგნაკები, იხდიან საწევრო გადასახადებს, ახდენენ კრებებს სისტემატიურათ სხვადასხვა კითხვების გადასაწყვეტათ და ეჩვევიან პარტიულ საქმიანობას. ნაყოფი ამ ნორჩი, ჯერ ახლათ ფეხადგმულ ორგანიზაციების ჩვენ უკვე ვიგემეთ აგვისტოს 10, 11 და 12-ში დამფუძნებელი კრების არჩევნებში, რის მეოხებითაც ჩვენ წილათ გვერგო ბრწყინვალე გამარჯვება და სხვას კი სასტიკი, სამარცხვინო დამარცხება. საზოგადოთ მოხევეები ძლიერ თანაუგრძნობენ ჩვენს პარტიას, რომელიც სათავეში უდგა დღეს მთელ საქართველოს. ისინი პირდაპირ აღმერთებენ ჩვენს ბელადს ნოე ჟორდანიას, ჩხეიძეს და წერეთელს. მიუხედავათ იმისა, რომ ისინი დიდ გაჭირვებას განიცდიან მატერიალურათ, მეტადრე დღეს, როცა დენიკინის წყალობით კავკავის გზა მათთვის დახშულია, რომელიც შეადგენდა ერთად ერთ წყაროს მათი საზრდო-საკვებისა, მაინც ყველაფერს ისინი ითმენენ შეგნებულათ და ხსნას ჩვენი მთავრობისაგან მოელიან. აქ მათ არა აქვთ სახნავ სათესი მინდვრები, რის გამოც დიდ შიმშილობას განიცდიან. რამენაირათ შემსუბუქება მათი გაჭირვებისა და მალამოს დადება მათ ჭრილობაზე, ჩემის აზრით, საჭიროა. საჭიროა აგრეთვე ამ რაიონში მუდმივად ერთი პროპაგანდისტი—ხელმძღვანელი, რომ ჩვენმა მტრებმა აქ ფეხი არ მოიკიდონ.

პროპაგანდისტი.

სად. შორაპანი. 23 სექტემბერს შესდგა ჩვეულებრივი კრება ს. დ. კოლექტივისა. პარტიული მუშაობის შესახებ გამოირკვა, რომ ამ ჟამად სად. შორაპანში არის სამეცადინო წრე, სადაც სისტემატიურად გადიან პოლიტიკურ ეკონომიას. წრეში ითვლება 40 წევრი, სხვადასხვა დარგებიდან. წრეს აქვს შემუშავებული თავისი პარტიული პროგრამა და იმედია უფრო ფართედ დაიდგება საქმე. არსებობს აგრეთვე ახალგაზრდა მარქსისტთა წრე, სადაც კვირაში ორჯელ სწარმოებს მეცადინეობა. ორივე წრეში იდეიური ხელმძღვანელობა დაკისრებული აქვს გ. კაპანაძეს. წრეებს გარდა ამხ. ს. კალაძის და პ. ჩოკორაიას ხელმძღვანელობით არსდება „იაჩეიკები“. მეორე კითხვის (კოლექტივების გაერთიანების) შესახებ კოლექტივმა იქონია მსჯელობა და დაადგინა, რადგანაც შორაპანში არსებობს ორი კოლექტივი რკ. გზის და საზოგადოების, რომლის ფარგალში შედის ექვსი სოფელი, პარტიულ მუშაობის გასაფართოებლად, შეერთებულ იქნას ერთ კოლექტივში, რკინის გზის ქვეკოლექტივის დატოვებით და ამისათვის მოწვეულ იქნას ორივე კოლექტივის შეერთებული კრება, სადაც გამომუშავებულ იქნება სამოქმედო გეგმა მომავალი მუშაობისა.

მაღლაქია.

კახეთის რკინის გზის სამმართველო. 17 სექტემბერს შესდგა საქ. ს. დ. მ. პარტიის მეხუთე რაიონის კახეთის რკ. გზის სამმართველოში არსებულ ქვეკოლექტივის წევრთა კრება. დღის წესრიგი იყო: 1) სამმართველოს სოც. დ. მ. პარტიის წრის მეცადინეობის შესახებ. 1) პარტიული გადასახადების გადახდის შესახებ და სხვა წვრილმანი საკითხები. სამმართველოს სოც. დ. მ. პ. წრის მეცადინეობის შესახებ დაევალა ამხანაგ ნ. შეყრილაძეს, რომ ის ამხანაგები, რომელნიც სამეცადინო წრეში არიან ჩაწერილნი, მოიწვიოს ყოველ კვირაობით სამმართველოში ნავთლუღის წრესთან ერთად სამეცადინოთ და მისცეს წინადადება, რომ იარონ მუდამ კვირაობით, ნუ დააკლდებიან მეცადინეობას. პარტიული გადასახადების შემოტანის შესახებ დაევალა ამხ. ლ. ლოლობერიძეს, რათა გამოუცხადოს იმ ამხანაგებს, რომელთაც ამ წლის გადასახადი არა აქვთ გადახდილი, მოკლე ხანში შემოიტანონ მასთან, როგორც ხაზინადართან.

მდივანი.

მუშათა შორის

თფილისის საქონლის სადგურის მუშათა ცხოვრებიდან. იყო დრო, როდე-

ეროვნული ბიბლიოთეკა

საც თბილისის საქონლის სადგურის მუშები მეტათ ჩამორჩენილი იყვნენ და მათი პოლიტიკური და ეკონომიური წინსვლა ერთ წერტილზე იყო გაყინული. ისინი გაურბოდნენ ყოველივე იდეიურ მუშაობას, მიუხედავათ იმისა, რომ მათი ეკონომიური და უფლებრივი დაქუცმაცება უმაღლეს წერტილს აღწევდა. როგორც პოლიტიკურად, ისე ეკონომიურად და უფლებრივად ჩვენი, მუშები, დაბეჩავებული ვიყავით. ეს იყო მას შემდეგ, რაც გაიმარჯვა რეაქციამ. ცხრაას ხუთის შემდეგ სადგურში შეუძლებელი შეიქნა იაჩეიკების მოწყობა, რადგანაც აქაური რკინის გზის ჟანდარმერია თვალყურს ადევნებდა მოწინავე ელემენტებს. მუშათა კლასმა დაანგრია ძველი წესწყობილება და აქაური მუშებიც ჩაება განმათავისუფლებელ მოძრაობაში. საერთოდ მოპოვებულ თავისუფლების გასამაგრებლათ შეკავშირდნენ, დაირაზმნენ, მოაწყვეს ადგილობრივი ორგანიზაციები, პროფესიონალური კავშირები, გამოიწერეს მუშათა ქურნალ-გაზეთები, გახსნეს მუშათა სასადილო, დაარსდა წითელი გვარდია, რომელიც დღეს პირველ ალაგს იჭერს და შეუძლია დაცვა თავისუფლების და ალაგმვა ყოველივე ბოროტების, თუკი მას სხვებიც მიბაძავენ და პირნათლად შეასრულებენ თავის მოვალეობას. სადგურის მუშების ეკონომიური გაჭირვება ისევ ის არის, რაც იყო ამ ერთი წლის წინად. არც ერთი დარგის მუშები ისე მცირე ჯამაგირს არ ღებულობენ, როგორც აქაური მუშები. მაგრამ აქაურმა მუშებმა თავის ეკონომიური გაჭირვება დაივიწყეს რევოლიუციის სამსახურისთვის და მთელ თავის ძალ ღონეს თავისუფლებას ანაცვალებენ. ეს მაგალითია, ეს თვალსაჩინო ღვაწლია რევოლიუციის ისტორიაში, მიუხედავათ იმისა, რომ აქაც მოიპოვებიან ბალშ. იარლიკის მატარებლები, მიუხედავათ იმისა, რომ მათ ყოველივე უმსგავსი ზომები მიიღეს, ათასნაირი მახინაციები მოაწყვეს, მაგრამ მუშებმა მათ ზურგი შეაქციეს და ეჭვის თვალით დაუწყეს ცქერა. დასასრულ ვუსურვებ თბილისის საქონლის სადგურის მუშებს და მოსამსახურეებს განაგრძონ თავის გარკვეული ხაზი, რომელიც გამოიხატება რევოლიუციის გამაგრებაში და მოპოვებულ თავისუფლების შენარჩუნებაში.

სადგურის კორესპონდენტი.

სამხედრო ოსპიტალი. ადგილობრივ მოწინავე მუშების ხელმძღვანელობით დაარსდა მოსამსახურეთა კლუბი, რომელიც დიდ სამსახურს უწევს საავადმყოფოში მოსამსახურეთ; ყოველ კვირას ან ლექცია ან წარმოდგენები იმართება, სხვა დღეებში კი კლუბი ღია არის საღამოობით ორი საათით, სადაც გამოწერილი არის, როგორც რუსული, ისე ქართული გაზეთები. წარმოდგენები უფასოდ იდგმება, კლუბის სახსარს შეადგენს საწევრო გადასახადი, რომელიც წვეთია ზღვაში ხარჯების დასაფარავად. კლუბის გამგეობამ მიმართა თხოვნით ჰოსპიტლის ადმინისტრაციას დახმარებისათვის, რომელმაც გადასდო ათასი მანეთი. ცოტა ხანი და უსახსრობის გამო გამგეობა იძულებული იქნება მიხუროს კლუბი, ამისათვის დაიბადა აზრი გამართონ მოლაპარაკება ნავთლუღში არსებულ ორგანოებთან, წინადადებით, რომ ნავთლუღში, როგორც ერთ რაიონში, შეიქმნას ერთი კულტურული ცენტრი, რომელსაც შემოუერთდებიან რკინის-გზელებიც. დაარსდება სახალხო უნივერსიტეტის განყოფილება და ამით ისარგებლებს, როგორც ამ რაიონში მოსამსახურე მუშები, ისე სხვანიც. შეერთებული ძალით მუშაობა ამ რაიონში აუცილებელ საჭიროებას მოითხოვს. **პ. ლესელი.**

პროვინცია

დ. სუჯუნა. (სამეგრელო). სუჯუნის საზოგადოება შესდგება ექს სოფლიდან: ს. სანოდაო,—სახოშტარიო,—პირველი ეწერი,—მეორე ეწერი,—წალიკარი,—გამოღმა ზანათი და გაღმა ზანათიდან, რომელიც დღეს წარმოადგენს საზოგადოების ერთს ერთეულს. წვრილ სასოფლო ერთეულების შემოღების დროს, საზოგადოების ერთეულის ნაწილს შეადგენდა—დ. სუჯუნაც, მაგრამ, რადგანაც დაბაში უმეტესობა მცხოვრებთა იყვნენ ებრაელები, ამიტომ მათ ცალკე ითხოვეს დაბის ერთეულათ დაარსების უფლება, ამას მიაქცია ყურადღება სამაზრო ერობამ და დააკმაყოფილა დაბის მცხოვრებთა სურვილი. დაბა შესდგება 125 კომლისაგან. ეს რიცხვი საკმაო არ არის ერთეულის არსებობისათვის, ვინაიდან, ერთეულის არსებობა, მარტო გამგეობის ჯამაგირის ძლევით არ უნდა განისაზღვრებოდეს, მას (ერთეულს) აქვს გასაკეთებელი სხვადასხვა კულტურული საქმე, როგორც არის მაგ.: სასწავლებლების გახსნა და მოწყობა, ფოსტის მდგომარეობის გაუმჯობესება, ახალი გზების გაყვანა და ძველის შეკეთება და სხვა. მხოლოდ ზემო აღნიშნულის გაკეთების შემდეგ შეიძლება, ამ ახალმა დაწესებულებამ, ხალხის წინაშე ნდობა დაიმსახუროს და მთავრობის ავტორიტეტი უფრო აამაღლოს. ამ მხრით სუჯუნის საზოგადოების ერთეული უკეთესს პირობებში იმყოფება, რადგან ეს ერთეული, დაახლოვებით შესდგება 1000-ზე მეტი კომლისგან.

აქ არსებობს უმაღლესი პირველდაწყებითი სასწავლებელი (გახსნილია 1917 წ.) დიდი ხანი არ არის, რაც საზოგადოებამ ამისთვის შეიძინა ბინა, რომელიც დღეს ღირს 300,000 მანეთამდე. ბევრი შრომა დასჭირდა პარტიულ ამხანაგებს, რომ ჩაეგონებიათ ხალხი სასწავლებლის ბინის სარგებლობის მოტანის მნიშვნელობაში და როგორც იქნა ვეღირსეთ ახალ ბინას. ამ სასწავლებლის მასწავლებლებს, ხუთი თვეა რაც ჯამაგირი არ მიუღიათ, იმედიც არ გვაქვს, რომ მოკლე ხანში მიიღონ, ვინაიდან, მთავრობამ დიდი ხანია კრედიტი დახურა; სამაზრო ერობა კი სუჯუნის უმაღლეს დაწ. სასწავლებელს, რეალურ დახმარებას ვერ აძლევს, უსახსრობის გამო, თუ არ მივიღებთ მხედველობაში ამ ორი თვის წინეთ, მასწავლებელთათვის, სესხის სახით მიცემულს ერთი თვის ჯამაგირს. გვეგონა მთავრობა თავის ხარჯზე მიიღებდა, მაგრამ ეს არ მოხერხდა. ადგილობრივმა მთავრობამ, დახმარება იშუამდგომლა განათლების სამინისტროს წინაშე, მიიღო პასუხი: „მთავრობას არ აქვს სახსარი ყველა უმაღლეს პირ. დაწ. სასწავლებლები შეინახოს"-ო. ამის შემდეგ, სამაზრო ერობიდანაც (მის წინაშეც აღიძრა შუამდგომლობა) იგივე პასუხი იქნა მიღებული, იმ განსხვავებით, რომ დაბოლოს იწერებოდნენ, საზოგადოების ერთეულმა ადგილობრივ მოაგვაროს ეს საკითხიო. რა უნდა გვექნა? ჩვენ ხალხს, სასწავლებლის სასწავლებლის გახსნის და ბინის შეძენის დროს ვეუბნებოდით, ამგვარიდან დიდი ხარჯი არ მოგელით; რადგან ან სამინისტრო, ან სამაზრო ერობა იკისრებს მის შენახვას. ხალხსაც სჯეროდა და ჩვენც ასე ვიყავით დარწმუნებული. აუხსენით ხალხს, თუ რა იყო მიზეზი, რომ მთავრობა ასე მოიქცა. მათში საყვედურსაც არ ჰქონია ალაგი. საზოგადოება ახლაც იკისრებდა იმის შენახვას, მხოლოდ უბედურება ისაა, წელს, გლახა თვალი უჩანს მოსავალს და გლეხობა სიმშილის აჩრდილის წინაშე სდგას. უნდა მოგახსენოთ, რომ სუჯუნის საზოგადოების მოსავლიანი ადგილები მდებარეობს მდ. რიონის მარჯვენა ნაპირზე. რიონი, წელს ოთხჯერ გადავიდა თავისი კალაპოტიდან და სულ გაარხა ხელ ახლად დათესილი ყანები. რაც გადურჩა წყალს, მოსპო ქარმა და ხანგრძლივმა წვიმებმა. ასე რომ, თუ ეს საზოგადოება წარსულში, სიმშილობის დროს, დახმარებას აძლევდა გურიას და რაჭას, მომავალში თვით იძულებულია „ლუკმა პური" ეძიოს სხვაგან. ზარალი აღემატება რამოდენიმე ასი ათასს მანეთს. საჭიროა ენერგიული ზომების მიღება, რომ ხალხი აცდეს მოსალოდნელ სიმშილს. ამრიგად, საფრთხეშია ჩავარდნილი უმაღლეს პირველ დაწყებითი სასწავლებლის არსებობა. (ხალხს გულით არ უნდა, რომ დაიხუროს). რომ ეს არ მოხდეს, ადგილობრივმა სუჯუნის საზოგადოებ. წვრილ ერთეულის გამგეობამ, ხელ-მეორეთ აღძრა შუამდგომლობა განათლების სამინისტროს წინაშე, მომავალ სამო სწავლო წელს მარტო გაეწიათ დახმარება, მასწავლებელთა ჯამაგირის უზრუნველყოფით. პასუხი ჯერ არ მიუღია გამგეობას. იმედი გვაქვს, რომ საზოგადოების უკიდურესს მდგომარეობის დროს, სამინისტრო უყურადღებოთ არ დასტოვებს შუამდგომლობას და ხელს შეუწყობს ზემო აღნიშნულ სასწავლებლის არსებობას.

როგორც წინათ ვსთქვი, მდ. რიონმა, მოსავლის გაფუჭების გარდა, თავის გადასვლით, აჰყარა ძველ ადგილებიდან სუჯუნის საზოგადოების ერთი სოფელი, სახელდობრ წალიკარი, რის მიზეზით 40 კომლი მოსახლე იძულებული გახდა სხვაგან გადასახლებულიყო. ამის მიზეზით საზოგადოებამ გადასწყვიტა, რიონის მარჯვენა ნაპირზე დამბის გაკეთება. რადგანაც მარტო მის ძალას აღემატებოდა, სთხოვა დახმარება სამაზრო ერობას, უკანასკნელი დაპირდა დახმარებას „ტეხნიკური კომისიის" გამოგზავნით, მხოლოდ საჭირო მუშების მოწოდება და ხარჯი უნდა ეკისრა თვით საზოგადოებას. ახლა, როგორც გავიგეთ, ლანჩხუთის ქალაქის თავის ინიციატორობით, გურულებსაც დაუწყიათ დამბის გაკეთება და ინჟინერიც მოუყვანიათ. ეს ძალიან სამხიარულოა, მაგრამ მასთან აუცილებელ საჭიროებას შეადგენს სენაკის და ოზურგეთის მაზრების შეთანხმებითი მოქმედება, წინააღმდეგ შემთხვევაში, თუ მარტო რიონის მარცხენა ნაპირზე გაკეთდა დამბა და თუ შემდეგ ხელ მეორედ განმეორდა რიონის გადასვლა, მაშინ—მარჯვენა ნაპირზე მდებარე ადგილებს, რომელთა რიგშია მოქცეული სუჯუნის და ნაესაკოვის საზოგადოებები, იქნება წალეკილი, ვინაიდან, მარჯვენა რიონის ნაპირი, იქედაც დაბალია მარცხენა ნაპირზე და თუ წინეთ საფრთხეს განიცდიდა სოფელი, ერთი მხრით რომ გაკეთდეს დამბა, უარესია მოსალოდნელი. დამბა ორივე მხარეზე უნდა გაკეთდეს. ამიტომ ვიმეორებ, საჭიროა ორივე მაზრის გამგეობებმა ეხლავე მიაქციონ ამას ყურადღება, თორემ მერე გვიანი იქნება. **ხ—ნია.**

ხუნევის საზ. (ზემო იმერეთი). ხუნევის საზ. შესდგება 860 კომლისაგან. ადგილის სიცოტავისა და უვარგისი ნიადაგის გამო სიღარიბე და შიმშილი დღითი დღე იზრდება, ნახევრათ თუ იკმაყოფილებენ თავიანთ თავს ცივი მჭადით და ლობიოს წვენით, იმასაც თფილის. გუბერნიიდან შემოტანილი სანოვაგით. ამათი ყურის მგდებელი და გულშემატკივარი არავინ არ ყოფილა და ბიუროკრატიული მთავრობა ამ საზოგადოებას ცნობდა მიწერ-მოწერით და საჭიროობდა გადასახადებისათვის, ხოლო 1906 წ. ეგზეკუციის შემოსევითაც დააჯილდოვა.

გულის ფანცქალით შესცქეროდენ თავისუფლებას აქაური მცხოვრებლები ამასაც მოესწრენ, მაგრამ ყურისმგდებელი დღესაც არავინ სჩანს, ამათ ხვეწნა-მუდარაზე და სამართლიან მოთხოვნილებაზე ჯერაც არავის მიუქცევია ჯეროვანი ყურადღება. საქმე შემდეგშია: წელს ამ კუთხეებს ისპანიური ავადმყოფობა ეწვია და მას შავი სახადი მოყვა. სხვა კუთხეებთან შედარებით ხუნევის საზოგადოება მით შეადგენს გამონაკლისს, რომ სხვაგან ექიმობა-წამლობა იყო, მხოლოდ აქ არც ერთი. თუმცა იყო ერობისაგან დანიშნული ხუნევ-ამაშუკეთისათვის ექიმი ბ-ნი ბეჟუაშვილი, მაგრამ მან პირველ მოსვლისას ამაშუკეთში სამი კვირა დაჰყო, შემდეგ სამი დღით ესტუმრა ხუნევის საზ., მაგრამ ამაშუკეთში მუშაობით დაღალულს სამი დღე დასასვენებლათაც თუ ყოფნიდა, რის შემდეგ მთელი მუშაობა ამაშუკეთში დაასრულა. სჩანს ხუნევის საზოგადოებისთვის თავი არ შეუწუხებიათ, თუ არ მივიღებთ მხედველობაში ფერშლის ბ-ნ ტ. თოფურიას რამდენჯერმე მოსვლას. ყოველივე ეს ეცნობა ერობას, მასთან ერთად სია წარედგინა ექიმთ ავათმყოფთა და მკვდართა. გასაოცარი რამ არის: ამაშუკეთში არსებობდა და არსებობს გამოცდილი ფერშლით საფერშლო პუნქტი და ექიმიც მათ მიისაკუთრეს ანუ მიისაკუთრეს. ამასაც ვინ დაგაჯერებთ. წელს ერობამ ხუნევ-ამაშუკეთისათვის გახსნა ათ საწოლიანი საავათმყოფო, ისიც მარტო ამაშუკეთის შუა გულში, საფერშლო პუნქტთან, მხოლოდ სანამ შენობას ააგებდნენ, მანამ საავათმყოფო მოათავსეს სკოლის შენობაში და 84 მოსწავლე ახალგაზრდობა სახლში გაუშვეს, რაც საერთოდ დასაშვები არაა, მასწავლებლების მხრით მაინც, მაგრამ მასწავლებლები თვით იყვნენ ამ საქმის ინიციატორნი. ამის მიხედვით, რა გასაკვირველია ითქვას, რომ მომრიგებელ მოსამართლეს და ფოსტა-ტელეგრაფს სოფლის სამმართველოში მოათავსებენ, თუ სკოლის შენობაში ვერ დატიეს, ასეთი სურვილია ამაშუკეთის ინტელიგენციისა, რაზედაც უკვე ერთი ნაბიჯი გადაუდგავთ, მაგრამ ვიღასაც ორი ნაბიჯი უკანვე გადაუდგმევინებია.

ყველა ამაზე ხუნევის საზ—ბამ საზოგადო განაჩენით და დელეგაციით მიმართა ერობას და მოითხოვა შემდეგი: ხუნევ-ამაშუკეთის საავათმყოფოს და სხვა საზიარო კულტურული დაწესებულებისათვის ამოირჩეს საშუალო და მოხერხებული ადგილი, სადაც ორივე საზოგადოებას თანასწორათ შეეძლოს სარგებლობაო, და არა ერთის ბედნიერებით მეორე უბედურდებოდეს. ფერშლის თუ ექიმის წასაყვან ქირათ ხუნევის მცხოვრებთათვის 200 მანეთამდის არის საჭირო, ხოლო ამაშუკეთისათვის მისი მეათედიც არა, რის მაგალითიც ბევრია. ერობისაგან დანიშნულ იქნა კომისია, მოვიდენ ადგილობრივ ამხ. პ. ბუაჩიძე და ექიმი ბ-ნი მეჯირი და რადგან ხუნევის საზოგადოების მოთხოვნილება სამართლიანი აღმოჩნდა — რეზოლიუცია კომისიისა დღესაც არ ვიცით, სად არის. ერობაში მეორეთ გაიგზავნა დელეგაცია და სამართლიანობის დაცვა კატეგორიულათ მოითხოვეს, რის შემდეგ მოვიდენ ადგილობრივ გამგეობის თავმჯდომარე ამხ. კ. ბუაჩიძე და ს. მენაღარიშვილი. 26 მაისს მოხდა სოფ. საქასრიაში ხუნევ ამაშუკეთის შეერთებული კრება. დაესწრო 3000 კაცი და ქალი. გაიმართა საზეიმო დიდებული მიტინგი. ამხ. მენაღარიშვილმა საფუძვლიანად დაახასიათა 26 მაისის მნიშვნელობა, მოლაპარაკე სურნელოვანი ყვავილებით დააჯილდოვეს. ადგილობრივ საკითხებზე ილაპარაკა კ. ბუაჩიძემ, საავათმყოფოს შესახებ თვითეულ საზოგადოებას აარჩევინა სამ-სამი კაცი და უთხრა: თავის დროს დაგიბარებთ და საავადმყოფოზე ყოველივეს დავადგენთო. მას შემდეგ ხუნევში არავითარი ცნობა არ მიუღიათ და ამაშუკეთში ექიმ ბ-ნ გოცაძეს და ტაბატაძეს კი მიუწერიათ: საავათმყოფო ამაშუკეთში ააშენეთო და პლანიც გაუგზავნიათ შენობისა ჯერ მანამდის და 14 ენკენისთვეს მაინც ხარაგაულში სარაიონო კრებაზე ბ. გოცაძის სიტყვებიდან ნათლად სჩანდა, რომ ხსენებული საავათმყოფო მარტო ამაშუკეთს მიასაკუთროს და საბრალო ხუნევის საზოგადოების მცხოვრებთ კი ღვთის ანაბარა სტოვებს, რომლებიც 27 ვერ. მანძილზე არიან რკინის გზას დაშორებულნი. ეს მართალია, რომ ხუნევის საზ—ბას პუნქტით ფერშალი ს. ორჯონიკიძე გაუგზავნეთ, მაგრამ ხუნევის საზოგადოების მცხ. მოთხოვნილებას უწამლოთ პუნქტის გახსნა და უცენზო „როტნი" ფერშლის გამოგზავნა, ვერ აკმაყოფილებს, რომელსაც ხალხმაც გაუგო და უმეტეს ნაწილს ამაშუკეთიდან მოყავთ ფერშალი ბ-ნი თოფურია და ადგილობრივი კი მიუტოვებიათ, რომელიც 20 ენკენისთვეს ხუნევის სასწავლებელში მასწავლებლობდა—ესეც საქმეა.

ამაშუკეთის საზ—ბას ექიმებიც ჰყავს და ინტელიგენტური ძალაც მრავალი, მხოლოდ ხუნევს კი არა და ამის მიხედვით არ უნდა მაცადინეობდნენ ამაშუკეთის ინტელიგენცია, ხუნევის დაბნელებით ამაშუკეთის საზ. განათებას. ხუნევ-ამაშუკეთის საკითხებს, მეტი სიფრთხილით მოეპყრან, სამართლიან გადაწყვეტილებისათვის ვისგანაც ჯერ არს. სიტყვა მოქალაქე მარტო ხუნევისთვის ნუ დარჩება სიტყვათ, არამედ თანასწორობა საქმითაც მტკიცდებოდეს. თუ ვინმეს ამაშუკეთის პიროვნების პატივისცემა განუზრახავს, სამაგიეროს გადახდით, ეს ნუ შესრულდება ხუნევის საზ—ბის 860 კ. მცხოვრებთა დაჩაგვრით. **ჩხრიალათელი.**

ბიბლიოგრაფია

„ქართული ლიტერატურის სახელმძღვანელოები. VI რაფიელ ერისთავი",— სილოვან ხუნდაძისა., 1918 წ. გვ. 64, ფასი 14 შაური.

რაფიელ ერისთავის ნაწერების გარჩევას ბ. ხუნდაძე იმ ორიოდე ლექსიდან იწყებს, რომელიც სამშობლოს ეძღვნება. ჩვენის აზრით, ეს შეცდომაა,— პირველი ყურადღება ყოველთვის პოეტის შემოქმედების დედა ძარღვს უნდა მიექცეს. „პატრიოტული შინაარსის ლექსები,—ამბობს თითონ ხუნდაძე,— რაფიელს ცოტა დაუწერია, ამ სიტყვებს ჩვენ უნდა ისიც დაუმატოთ, რომ ამ გვარ ლექსთა რაოდენობით სიმცირეს მათი ღირსებაც ეთანაბრება, თუმცა, სახელ განთქმული „სამშობლო ხევსურისა" რაფიელის კალამს ეკუთვნის. თუ ეს ასეა, დამსახურებულ მწიგნობარს მგოსნის ნაწარმოებთა გარჩევა წიგნაკის მეორე თავით—ხალხოსნური მიმართულება—უნდა დაეწყო. თანაც ამ თავის დასასრული დასაწყისად უნდა იყოს და დასაწყისი დასასრულად. „რაფიელ ერისთავს მიწის მუშა ხალხი ყავს დახასიათებული, და ამ ხალხის მთელი ინტერესი მიწასთან არის დაკავშირებული, რადგან მიწაა მისი დედა, მისი მასაზრდოებელი, მისი მარჩენალი", ასე ახასიათებს ბ. ხუნდაძე რაფიელის შემოქმედების მთავარ ძარღვს ეს მართლაც ასეა და ლექსები: „სესიას ფიქრები", „ბერუას ჩაფიქრება", რაფიელის შესწავლის დროს ცენტრალურ ადგილას უნდა იყოს დასმული და არა ბოლოში.

რ. ერისთავი, საზოგადოთ, გლეხის მდგომარეობას გარეგნულად ხატავდა, მისი დამოკიდებულება მიწის-მუშასთან წმინდა „ბატონური" იყო და ხშირათ საკუთარ გრძნობებს გლეხებს აწერდა. ეს სენი ყველა ჩვენს თავად-აზნაურულ წრიდან გამოსულ მგოსნებს სჭირს, მაგ. გრ. ორბელიანს, აკაკის, ილიას. ამ შემთხვევაში კლასიურმა ინსტიქტმა სძლია პოეტურ ნიჭს. ეს გარემოება ყოველთვის უნდა გვახსოვდეს და ის ადგილები, სადაც ამგვარი სიყალბე აშკარად სჩანს, შესაფერად უნდა დავაფასოთ. რაფიელის გლეხი უბედური და გაჭირვებულია ამ ქვეყნად, მაგრამ პოეტი მაინც ათქმევინებს მას, რომ იგი „ღვთის მადლით ცხოვრობს", არავის არ ემდურის, ღვთისაც მადლიერია და სხვ. ასეთი გონებრივათ დაბეჩავებული და შეუგნებელი გლეხი მართლაც იქნებოდა რაფიელის დროს, მაგრამ დღეს ჩვენ გლეხობას ამგვარი გრძნობა ვერ დაახასიათებს, მან კარგად იცის თავისი მტერ მოყვარე და შესაფერათაც იცავს თავს. ეს „მცირება ზედა კმაყოფილების" გრძნობა, სარწმუნოება და ღვთის იმედი, უთუოდ ყალბი ადგილია რაფიელის პოეზიაში და ბ. სილოვან ხუნდაძესაც ასე უნდა დაეფასებია, ის კი პირიქით—კვერს უკრავს პოეტს.

კალცოვისა და რაფიელის შედარება დღევანდელ ჩვენ სკოლაში მოუხერხებელი იქნება, ვინაიდან ვეჭვობ, რომ კალცოვის შემოქმედება დაწვრილებით გაიცნონ შეგირდებმა ჩვენს გაეროვნებულ სკოლაში, ამიტომ შემდეგში ეს თავი წიგნაკიდან ამოსაღებია. მის მაგიერ აუცილებლივ უნდა ჩაუმატოს იმ საზოგადოებრივ პირობათა დახასიათება, რომელთა მეოხებით რაფიელმა სატრფიალო ლექსების წერას თავი მიანება და „ტეტიათა მოტრფიალეთ" გახდა. ამის უქონლობა საგრძნობი ნაკლია ამ სასარგებლო წიგნაკისთვის.

დასასრულ, ვერ დავეთანხმებით ხუნდაძეს იმაში, თითქოს კრილოვის იგავ არაკების თარგმნაში რაფიელი აკაკიზე დაბლა იდგეს, მე მგონია ეს პირიქით არის: აკაკი უფრო გადმომკეთებელია, ვიდრე მთარგმნელი, რაფიელი კი დედანის თავისებურობასაც იცავს და მშვენიერის ქართულითაც თარგმნის. ამავე აზრის უნდა იყოს მგონი ივანე გომართელიც.

ვარლამ ხუროძე.

წერ. რედაქციის მიმართ

ამხანაგო რედაქტორო! უმორჩილესად გთხოვთ თქვენ პატივცემულ გაზეთში ადგილი დაუთმოთ ამ ქვემო აღნიშნულ წერილს:

1919 წ., 26 მაისს, გაზეთ „ერთობის" მე № 114-ში მოთავსებული იყო წერილი სათაურით „რევიზიის შედეგი". ამ წერილში იყო აღნიშნული ვინმე პოლკოვნიკი იოსავა, რომელიც გადაყენებულ იქმნა მე 5ე ქვეითა პოლკის იარაღთა საწყობის სარევიზიო კომისიის წევრობიდან სხვა წევრებთან ერთად. გავრცელებულია ხმა ვითომდა ეს იოსავა ვყოფილვიყავ მე. ვაცხადებ ნათესავთა და ნაცნობთა საყურადღებოთ, რომ მე ამ დროს ვმსახურობდი „საარმიო საარტილერიო დივიზიონში", სადაც ეხლაც ვმსახურობ. ამასთანავე დავსძენ, რომ ის იოსავაც, რომელსაც ინციდენტი მოუვიდა ჯარის კაც კორინთელთან („ერთობა" № 123) შოთა რუსთაველის ქუჩაზე, რომლის დროს ზემოაღნიშნულმა იოსავამ დასჭრა მეეზოვე, მე არა ვარ. ლეიტენანტი გიორგი ანდრონიკეს ძე იოსავა.

განცხადებანი

მედიცინის დოქტორი
ა. ა. მონსი.
ნერვიული, შინაგანი და საბავშვო ავათმყოფობანი ელექტრო სხივებით მკურნალი კაბინეტი, ჰიპნოზი შთაგონება. ავათმყოფების მიღება დილის 10 ნახ.—1 საათამდე, საღამოს 6—7 საათ. კვირაობით და ხუთშაბათობით საღამოობით ავათმყოფები არ მიიღებიან. მიხეილის ქ. (პლეხანოვისპრ.) № 111 ტელ. 13—42.

კბილის ექიმი
მ. მ. მიხაური-ესაკიასი
იღებს კბილისა და პირის ავადმყოფებს ყოველ დღე 9—2 საათამდე და საღამოს 4—7 საათამდე. გრიბოედოვის ქუჩა № 15 ბინ. 3. კონსერვატორიის მახლობლად.

დოქტორი ი. ე. ზამბახიძე. [illegible]
სისხლის გამოკვლევა სიფილისიანზე (Wassermann-ის რეაქცია) ბაქტერიოლოგიური გამოკვლევა დიფტირიაზე, ტიფზე, გონოკოკზე და სხვ. პირადათ ნახვა დილის 8 ნახ.—10 ნახ. საათ- საღ. 5—7 საათ. დიფტერიტზე მიიღება დილის 8 საღ. 8 საათ. გრიბოედოვის ქ. № 12 ტელეფონი 16—82.

ექიმი ნ. ა. [illegible]
სპეციალურად სიფილისი და მისი შედეგები (შეშხაპუნება „606" და „914". ვენერიული (ტრიპერი) და საშარდე ორგანოების სნეულებანი. ავადმყოფების მიღება ყოველ დღე დილის 8—11 და საღამოს 5—8 საათამდე. კვირაობით მხოლოდ დილით. მისამართი: ოლღას ქუჩა № 33

ექიმი ბ. ა. [illegible]
იღებს ავადმყოფთ შინაგან, ქალთა და საბავშვო სნეულ. მუდამ დღე 11—1 საათამდე, ნიკოლოზის ქუჩა № 7 ვორონცოვის ძეგლის პირდაპირ, სიმბოვიჩის [illegible]

ექიმი ბ. ჩიჯავაძის ბაქტერიოლოგიური [illegible] ლაბორატორია
იღებს გამოსაკვლევად სისხლს: Wassermann-ის; Weinberg-ის, Widal-ის რეაქციები, სრული კლინიკური და ბაქტერიოლოგიური გამოკვლევა, მალარია, Opermeyer-ის სპიროხეტები და სხვა. შარდს, განავალს, ნახველს, რძეს, ლორწოს, ჩირქს, ხერხემლის ტვინის სითხეს, კუჭის სითხეს და სხვა. ამზადებს აუტოგენიურ ვაქცინას. 26 მაისის (ოლღას) ქუჩა. გაბაანთ შესახვევი № 3. მასალა მიიღება დილის 9—1 საათამდე და საღამოს 5—7 საათამდე.

ექიმი ბესარიონ კაკოში
მიიღებს განსაკუთრებით ყელის, ყურის და ცხვირის ავადმყოფებს ყოველ დღე 11—12 საათ. დილით, 5—7 საათ. საღ. მიხეილის პრ. 117, ტელ. 13—27.

ექიმი ა. მ. ქუთათელაძე
იღებს შინაგან და ბავშვთა სნეულ. ავადმყოფთ საღ. 5—7 საათ. გარდა კვირისა. მიხეილის პრ. № 55. ფოსტის პირდაპირ. ტელ. 10-46.

ექიმი ზ. მ. მუხაძე.
დაბრუნდა და განაახლა ქირურგიული ავადმყოფების მიღება ახალ ბინაზე—მიხეილის საავადმყოფოს გვერდით. ავადმყოფებს მიიღებს საღამოთი 5—6 საათ. კვირა და უქმე დღეების გარდა. ტელეფონი № 5—77.

ექიმი ლ. ა. ხარაძიძე.
იღებს შინაგან და ბავშვთა სნეულებიან ავადმყოფთ საღამოს 6—7 საათამდე. ჩერქეზიშვილის ქუჩა № 87. ავჭალის აუდიტორიის ახლო.

ექიმი დ. მ. ჯავახიშვილი.
იღებს ბავშვთა და შინაგან სნეულებიან ავათმყოფებს დილით 8—9 ს-დის და საღამოთი 4—7 ს-დის. ბინა: მიხეილის პროსპ. № 64. ტელეფონი 14—60.

დოქტორი მ. [illegible]
თვალის ავათმყოფობანი .ამორჩევა სათვალეებისა. მიღება 8—12 საათამდე და საღ. 4—7 დე ნიკოლოზის ქ. № 32.

ექიმი ქალი რ. მ. [illegible]-საბაშვილი
მედიცინის დოქტორი ჟენევის უნივერსიტეტისა და ლენინგრადის მედიკურ ქირურგიული კოლლეჯისა. იღებს ყოველდღე შინაგან ქალის და ვენერიულ ავადმყოფთ და იძლევა საბჭოთა დარიგებას სიფილისის წამლობა (606—914) დილის 10—12 ს. და საღამოს 5-6 ს. პლეხანოვის პრ. № 119, ტელეფონი № 9—26.

ექიმი იოსებ რაჟდენის ძე ცინცაძე
იღებს ვენერიულ სნეულ. ავადმყოფთ საღამოს 5—7 საათ. ყოველდღე. პლეხანოვის პრ. № 121, ბინა 4, ტელეფონი 11—06.

ექიმი მ. ფ. [illegible]
ქალისა და სალოსტაქრო ავადმყოფების მიღება ყოველ დღე საღ. 5—7 საათ. ოლღას ქ. № 41, ტელ. 12—75.

მედიცინის დოქტორი ბერლინის უნივერსიტეტისა მ. ბ. [illegible]
შინაგანი ავადმყოფობა, ჰლექისა და გულისა. იღებს ახალ რენტგენის—ელექტრო-წამლობის კაბინეტში; ხასიათი და წამლობა X-ს სხივებით, დიდი სალენიდი და არსევალი, ტოკით ფილტვების, გულის და სხვა შინაგანი ავადმყოფობისათვის, დარიგებს უფასოთ ყოველ დღე დილის 8—12 საათამდე და საღამოს 6—9 ს. ბებუთოვის ქ. № 23, ტელეფონი 7—32.

ექიმი ა. დ. [illegible]
სიფილისი და ვენერიული სნეულებანი. შეშხაპუნება „606" და „914" მიღება დილით 9—11, საღამოთი 4—6 ს. მიხეილის პროს. სასტუმრო „ნოე"-ს პირდაპირ № 116. ტელ. 14—28.

ექიმი ლ. ი. [illegible]
ლარინგოლოგი შინაგან, ყურის, ყელის და ცხვირის სნეულობით ავათმყოფებს დილის 12—1 ნახ. საათ. საღამოს 5—6 საათ. მისამართი: მადათოვის ქუჩა № 7. ალექსანდრეს ბაღის პირდაპირ, ტელეფონი 16—35.

ქართული ლატარია

საქართველოს პოლიტიკური თავისუფლება მჭიდროთ გაიდგამს ფესვებს, როდესაც იგი კულტურულად განვითარდება.

კულტურული განვითარების საწინდარი კი იქნება ქართული უნივერსიტეტის და თეატრის აშენება.

შეიძინეთ ლატარიის ბილეთები. (6.—1—1)

ცუავის საკეთებელ ექსტრაქტებს

აწოდებს მსურველთ ქიმიური ქარხანა „ა ტ ო მ ი", თფილისი, ელისაბედის ქ. № 204 ტელეფონი 1—52

(2598—2—1)

სახელმწიფო თეატრი

(ოპერა ს. ი. ევლახიშვილის ხელმძღვანელობით)

დღეს, შაბათს, 4 ოქტომბერს სეზონის გახსნა 1 ლი აბონიმენტის 1—სპექტაკლი, ახალი გეგმით, ახალი დეკორაციებით და კოსტიუმებით და გაძლიერებული ხორით დაიდგმება ზ. ფალიაშვილის ორიგინალური ოპერა

აბესალომ და ეთერი

მონაწილეობენ: შულგინა, ციმქირსკაია, ხოჩინა, შელდუკოვსკი, სარაჯიშვილი, ქუმბურიძე. შულტოვა, ქურხული, იდირიგირებს თვით ავტორი ზ. ფალიაშვილი. კვირას, 5 ოქტომბერს „ქალოკა", ორშაბათს, 6 ოქტომბერს „ევგენი ონეგინი", სამშაბათს, 7 ოქტომბერს „დემონი". (6.—1—1)